

Domoljub

V Ljubljani 20. januarja 1943-XXI

56 - Štev. 3

Zima v Ljubljani

Ko kuješ svoj značaj

Skrivnost tvojega uspeha

V čem je tista skrivnost, ki nam razvozlja uganko, kako dosežajmo uspehe? boš vprašal. Na to vprašanje ti moram odgovoriti, da se skrivnosti iz nobenih še tako učenih knjig ne boš naučil, ker skrivnost je skrita prav v tebi samemu.

Najprej moraš namreč samega sebe bolj spoznavati, kakor si doslej bil vajen. Morebiti se ves ljubi božji dan pehaš in ubijaš s trdnim delom, da te takole na večer že vse telo boli. Poskusi no, kadar si sam in malce počivaš, kdaj pogledati v skrito kamrico svoje duše ter vsaj malo sam s seboj modrovati. Kmalu boš videl, kako samega sebe malo poznaš. In to je že tako veliko spoznanje, da si kar lahko vesel, če se boš tega dobro zavedal. To spoznanje je že ena takih skrivnosti, ki jo moraš razvozljati, če v svojem življenju hočeš biti deležen kaj pridne uspehov.

Kadar hočeš doseči kaj velikega, si moraš najprej dobro vtisniti v glavo, kaj hočeš. Na svoj namen vedno misli. To bo podnetilo tvojo voljo. Zdaj se bo začela oglašati bojazen in strah: Kaj pa, če ne bom mogel? Otrsi se takih bojazljivih misli ter vedi, da je strah bolj lezen človeške duše. Strah je tudi nalezljiv, če ga od tebe nalezijo tudi tisti, ki bi ti rad videli, da bi ti pomagali. Velik modrijan je dejal: Vojvodo kake velike vojske lahko premagaš, ne moreš pa premagati trdnega sklepa, ki ga je storil mož v svojem srcu. Tako bodi tvoja volja le na namen usmerjena. Kadar si zabijal kak žebelj, kako dobro si moral gledati na žebeljevo glavico, da si prav udaril! Tako glej pri vsem svojem prizadevanju na svoj namen.

Kajpada boš, če se boš svoje naloge še tako pametno lotil, pri vsaki naletel na večje ali manjše težave. Čim višjo nalogo si si zastavil, tem večje težave te bodo mučile. Zaletavale se bodo vate kakor poredni škrtatje, ki si kdaj d njih v pravljičah bral. In če je stvar, ki se za njo poteguješ, prav posebno dobra, so težave še prav posebno velike. Krščanski verni človek pa tudi tole ve: če se Bogu udani kristjan loti kake velike Boga posebno ljube naloge, takrat se težave kar kopicijo nad njim. Hudič namreč skuša dobo delo ovirati in s težavami trojo voljo zlomiti. In v tem pa bo, če boš vztrajal, tvoja volja kakor v kovačnici okovana. Človek večkrat niti sam ne ve, kaj lahko zmore. Pomagaj si sam, pa ti bo Bog pomagal!

S povedanim pa nikakor nočem reči, da kar prekrizanih rok pričakuj, kdaj zaželeni uspeh plane v tvoje naročje. Tvoje pričakovanje naj bo delavno. — Ko si hodil v šolo, si marsikaj doživljal, da je ta ali oni učitelj več razred, kakor pravimo, v rokah imel. Vsi ste ga ves čas napeto poslušali in na migljaj ubogali. Včasih pa je kak učitelj zaman hotel, prosil in grozil, pa ga nihče izmed učencev ni poslušal. Odkod ta razlika? Eden ima v sebi notranjo silo, ki se ji učenci pokore, medtem ko šolarji v drugem ne vidijo nobene sile, najsi še tako kriči. Prvi ima sam vase zaupanje, drugi ga pa nima. To zaupanje v samega sebe daje človeku pogonsko silo do uspehov.

Kajpada mora ta notranja sila premagovati tudi veliko nepotrpežljivost. Pomanjkanje pravega potrpljenja močno ovira doseganje uspehov. Če si že kdaj hodil po hribih, si prav gotovo občudoval hojo hribovskih ljudi. Hriboved ti zastavi korak pod hribom v breg tako mirno in kar nokam vnozmarno, da se mu čudiš. Do

(Dalje na 2. strani spodaj.)

Plaćajte naročnino za »Domoljub« takoj, sicer smo ga primorani ustaviti. Če plačate v januarju naročnino za celo leto, ste tudi zavarovani za primer požarne nesreče. Zato ne odlašajte s plačilom.

Vojni dogodki preteklega tedna

Zivahni boji v Afriki

Italijansko voj. poročilo št. 961 od 11. prosinca naglašja, da je na Sirtskem bojišču bilo zgolj ogledniško bojevanje, da pa so italijanske čete v Tunizu odbile več sovražnih sunkov ter zaplenile orožje in ujetnike. V Sirti in v Tunizu so italijanska ter nemška letala, dasi je povsod bilo slabo vreme, uspešno bombardirala sovražne kolone. — Nemški lovci so zbili 6 sovražnih letal.

Vojno poročilo št. 962 od 12. prosinca napaja: Zlasti močno letalsko bojevanje je bilo v Sirti, kjer so italijanska in nemška letala večkrat uspešno napadala sovražne kolone. V bojih je bilo sestreljenih 18 sovražnih letal, vsega skupaj pa je bilo uničenih 23 sovražnih strojev. — V pokrajini Fezan v Libijski puščavi, kjer so sovražne sile bile v veliki premoči, so se sovražniki morali vendarle umakniti pred našimi silami. — Osne sile zdaj nadaljujejo novo razporeditev svojih postojank v južni Libiji. — V Tunizu je sovražnik s podporo svojih tankov napravil nove sunke, ki pa so naleteli na pogumen odpor osnih prednjih oddelkov. Iz tega so se razvili krajevi boji. — Nemška letala so bombardirala alžirska letališča ter poškodovala več sovražnih letal na tleh.

Italijansko vojno poročilo št. 963 od 13. prosinca poroča: Na sirtskem bojišču obojestransko ogledniško delovanje. — Pri spopadih, ki so pretekli dni bili v Fezanu, je sovražnik imel hude izgube: prišli smo kakih 50 ujetnikov, med njimi 2 častnika. — V Tunizu je bilo v bojih, ki so še v teku, doslej uničenih 14 sovražnih tankov, dva oklepna avtomobila in mnogo drugih vozil. — Osna letala so bombardirala sovražna letališča v Libijski puščavi ter mnogo letal na tleh uničila.

Italijansko voj. poročilo št. 964 od 14. prosinca pripoveduje, da je prejšnji dan v Libiji bilo nenavadno živahno delovanje, čeprav so peščeni viharji bojevanje hudo ovirali. Osni lovci so zbili 11 sovražnih letal. — Na tuniškem bojišču so spodleteli novi sovražni sunki, ki jih je sovražnik napravil s pomočjo svojih tankov.

Italijansko voj. poročilo št. 965 od 15. prosinca sporoča: Včeraj se je sovražno delovanje nad libijskim nehom občutno pomnožilo. Močne skupine sovražnih letal so prestrezale skupine osnih letal, ki so sovražniku zbila 28 letal, med njimi mnogo težkih bombnikov. — V pokrajini Fezan so osni oddelki uspešno vzdržali sunke sovražnih mehaniziranih čet. — Močne sunke je sovražnik napravil tudi na tuniškem bojišču, kjer pa je bil ponovno odbit ter je imel znatne izgube.

Hude ruske izgube

Nemška uradna poročila z vzhodnega bojišča ves teden naglašajo, kako hude izgube ima sovražnik tamkaj pri svojih napadih.

Nemško uradno poročilo od 11. januarja poroča, da so v severnem Kavkazu, pri Stalingradu in ob Donu bili premočni sovražni napadi v krvavih bojih odbiti. V teh bojih je bilo uničenih 136 oklepnih voz, izmed teh 60 samo pri Stalingradu. — Boji okoli Velikih Luk se nadaljujejo. Od 1. do 10. januarja so na vzhodnem bojišču nemške čete uničile 624 sovražnih oklepnih vozil.

Poročilo od 12. jan. na novo naglašja, kako so na imenovanih bojiščih sovražni napadi bili krvavo odbiti ter da je sovražnik le pri Stalingradu izgubil na novo 45 tankov. Ruske izgube so ogromne. V protinapadu je ena ruska štrelska divizija bila obkoljena in uničena ter

zajetih nad 1000 ujetnikov. — Ob Donu je nemški oklepni zbor od 6. decembra dalje do danes uničil 511 oklepnih voz.

Poročilo od 13. januarja naglašja, da je sovražnik na Kavkazu obnovil svoje napade. — Posadka v Velikih Lukih se še junško brani.

Poročilo od 14. t. m. navaja, da je sovražnik med Kavkazom in Donom vnovič napadel ter izgubil 26 oklepnikov. Pri Stalingradu so nemške čete odbile nove sovražne napade. — Sovražni napadi južnovzhodno od mesta Voronež so bili odbiti.

Nemško vojno poročilo od 15. t. m. naglašja, da se hudi obrambni boji na južnem odseku vzhodnega bojišča z vso silo nadaljujejo. — Pri Stalingradu se nemške čete v zagriženih bojih branijo. Uničenih je bilo 75 sovražnih tankov. — Pri Velikih Lukih so spodleteli sovražni napadi. En nemški armadni zbor je v zadnjih treh dneh uničil 141 sovražnih tankov.

16 angleških ladij potopljenih

Nemško uradno poročilo dne 12. prosinca objavlja tele uspehe nemških podmornic zoper angleške ladje:

V nepopustljivih napadih proti zadnjim, že močno poškodovanim, toda še plavajočim ladjam petrolejskega konvoja, iz katerega je bilo že potopljenih 13 ladij s 124.000 tonami, so potopile nemške podmornice še nadaljnih dve petrolejski ladji s 17.000 tonami ter še enkrat torpedirale tudi tretjo petrolejsko ladjo, katere potopitev pa zaradi zelo močne obrambe ni bilo mogoče opazovati.

Druge podmornice so potopile v Severnem in Južnem Atlantiku večinoma iz konvojev 14 ladij, s skupno 72.000 tonami.

S tem je sovražna prevozna mornarica spet izgubila vsega 16 ladij s skupno 78.000 tonami.

Nov nadomestek za bencin

Portugalski listi so objavili podatke o novem nadomestnem tekočem gorivu, ki ga uvažajo na Portugalskem. To tekoče gorivo sestoji predvsem iz terpeninovnega olja in iz nekaterih dodatkov. Ustanovili so posebno podjetje, ki bo izdelalo dnevno 40.000 litrov omenjenega nadomestnega tekočega goriva.

d Za novega občinskega komisarja v Dobropolu je imenovan fašist Bruno Domenelli.

KRATKE z vsega sveta

102 leti je dopolnil 12. januarja nemški topniški general Teodor von Lombard.

Znani angleški teniški igralec Austin, ki prebiva v Ameriki, je zavrnil poziv angleških oblasti, naj gre izpolnjevati svojo vojaško dolžnost.

Nemška vlada je odpoklicala svoje dosedanje poslanike v Madridu, Tokiu in Nankingu ter jih bo zamenjala z novimi.

Zaradi pomanjkanja rudnin so v Spaniji začeli izkoriščati stare zapuščene rudnike, zlasti ležišča svinca in zlata.

Zaradi nesreč v vojni industriji je padlo mnogo več Amerikancev, kakor pa je ameriških vojakov v tej vojni padlo ali bilo ranjenih in ujetih.

Za zimsko plavalno tekmovanje čez japonsko reko Sumida se je letos prijavilo 300 tekmovalcev. Indija je ogrožena zaradi pomanjkanja žita, riža in prosa, piše ameriški list New York Times.

12 novih tovarn za izdelovanje bencina so zgradili do konca l. 1942 v vzhodni Nemčiji.

Na avtomobilski vožnji iz Haaga v Rotterdam se je na Silvestrovo smrtno ponesrečil italijanski poslanik Ambrosetti.

29 pokrajinskih gospodarskih zbornic je ustanovil nemški gospodarski minister s 1. jan. 1943 v vsej Nemčiji.

45 stopinj toplote je kazal te dni toplomer v Argentini.

Velike poplave so v ameriški Pensilvaniji.

50. rojstni dan sta praznovala oni dan maršal Göring in minister Rosenberg, najzaslužnejša Hitlerjeva sodelavca.

2100 urednikov ima japonski list »Asahi«, ki izhaja v Tokiu.

V sovjetski ječi je te dni umrl Kazimir Pilsudski, brat umrlega poljskega maršala Pilsudskega.

150.000 pijavk na leto razpošlje lekarna v Caubau v Nemčiji na vse strani sveta.

Samo okrog 170 gramov sira dobijo odslej na osebo na Angleškem; otroci, bodoče matere in bolniki še enkrat toliko.

Znanstvene zavode za usposobljenost osebja za kolonije, so ustanovili na nekaterih visokih tolah v Nemčiji.

Madžarske Jude bodo poslali na obvezno vojaško delovno službo v zaledje madžarskega odseka na vzhodnem bojišču.

Pred božičnimi prazniki je hudo obolel svetovni šahovski mojster Aljehin! Zdej mu je že bolje.

Italijanski bombnik nad obrežjem francoske severne Afrike.

linec, zlasti pa kaka ljubljanska srajca, ki je doslej hribe le odspodaj gledal, se namrdne, češ: tale pa ne bo daleč prišel. Dolinec se ves nepočakan požene v hrib kakor kak erjak, pa že čez četrte ure opeša in s stegnjenim jezikom ptiči in čaka, da ga hribovec s svojo počasno, pa zanesljivo hojo doide. Hribovec ve, da je pot huda, dolga in strma. Zato pa hrani svoje sile ter mirno in vztrajno stopa navkreber. On ve, kaj je potrpežljivost, zato z vztrajnostjo pride na vrh, kamor ga kliče dolžnost in kamor je uprto njegovo oko.

Komunistična strahovlada nad slovensko vasjo

Kaj je doživljala mala vasica St. Jurij pri Grosupljem

Strahote, kakršnih naša slovenska zemlja ne pozna niti izra turških časov, se dogajajo po vsej slovenski zemlji. Dogajajo pa se po krivdi in prekleti zaslugi tistih »osrečevalcev« slovenskega naroda, ki so si nadeli ime »osvoboditeljev«, zato, da bi pod tem imenom med našim ljudstvom laže razširili svoj komunizem in svoj hudičev nauk. Ljudje sprva niso mogli verjeti, da bi ti in taki ljudje bili v hudičevi službi. Zdaj pa povsod verjamejo, ker so te od krvi rdeči ljudi po njihovih delih spoznali. Zalostno pri vsem tem je zgolj to, da je naš človek verjel šele takrat, ko jo je po svoji grbi dobil. Poprej besedam svojih učencikov in prijateljev kar verjeti ni hotel. Pa, saj je bilo res da težko verjeti, da bi vse, kar so govorili in obetal, bila le hudičeva vaba. No, zdaj pa vedo.

Pred seboj imamo pretresljivo poročilo o strahovladi komunističnih paš in ag, ki so strahovali ljudstvo okoli St. Jurja pri Grosupljem. Z malimi razlikami je to povest, ki je skoraj povsod ista. Najprej so lanske pomlad ljudem obljubljali raj na zemlji, kar je razveselilo vse, ki so bili tako kratke pameti, da so verjeli. Nato so začeli uganjati silo ter moriti tiste, ki niso verjeli. Zraven pa so uganjali še grdo hinavščino. Mimo vsega so tako po velikem tudi strahovali in grozili ter tudi ropali. Med te so zvalili nekaj malo pridne deklet, ki se zdaj imenujejo same sebe »partizanke«, ljudje pa jih splošno imenujejo kar s pravim imenom, kakor takim hostarskim devicam gre.

Te babnice so prireale svoje sestanke, kjer so zahtevale, da je treba iz St. Jurja odstraniti Debeljakovo Mici, nečakinjo rajnega župnika, ki je že 28 let delovala med nami. Bila je vzorno dekle, ki je delovala ne le z besedo, marve tudi s svojim vzgledom. Lansko poletje so jo komunisti obsodili na smrt. Pravi vzrok, da so jo obsodili, je bil ta, ker so upali priti do njenega denarja, ki ga pa v resnici ni imela. V noči od 6. do 7. avgusta 1942 so obkolili njeno hišo.

Kako so umorili Debeljakovo Mici

Z nekaj trdimi sunki so odprli mala vrata, ki so dobra za poštene ljudi, za take roparje tudi železna niso dovolj varna in močna. Gdč. Mici se s svojo dekle hitro skrije v sobo, kjer je spala njena rejnika Anica Šteh, ki je nekako pri 11 letih, in se zakleneta. Partizani pa so vse preobračali zgoraj in spodaj po vseh voglih in kotih in stikali pokldrogo uro, kje bi bil denar. Pri tej priliki so pokradli vse polno obleke, čevljev in drugih zanje primernih reči. Ko pa se niso prišli do denarja, pridrve pred tisto sobo in zahtevajo, da naj jim odpre. Na kako rešitev ni bilo ne tu ne tam kaj misliti. Zdaj se začne procedura: »Kje imate denar?« vpraša komandant.

Ona pa reče: »Kje ga pa bom vzela, ko pa sem vse porabila, ko sem pozimi pogorela in poravljala.«

Nato oni odvrne: »Vi ste izdajalci! Vi ste belogardisti!«

Na kar ona odvrne: »To je laži! Imate za to dokaze? Škoda, da ste domačini in veste, da bi tega ne vedeli!«

Ker zares prav vsi partizani, kar jih premore naša občina, nimajo dokazov za to, se kolandant zateče k njihovem najboljšemu dokazu: »Mi bomo streljali!«

Ona pa reče popolnoma mirno: »Kar ustreli me, če me imate za kaj!«

Nato nastane grobna tišina. Tišina pred viharjem! Nato spet zagrozi komandant, da bo streljal. Gdč. Mici pa odvrne:

»Bog naj mi odpusti moje grehe, pa tudi vaš! Moji računi so poravnani pred Bogom! Vi pa le glejte!« Zdaj se je ustopil komandant prav tik zanj, pomeril in sprožil za levim ušesom in kroglja je šla skozi glavo in prišla pri očeh ven. Gdč. Mici omahne na tla, z desnico si podpira glavo, v levici pa drži — rožni venček. Vam povem, da še v mlaki krvi je njena nedolžnost zmagovala nad brezbožnostjo in nad partizanskim zverinstvom. Nato zverine obojega spola ugasnejo luči in se razbeže v temno noč...

Ta novica se je brž v zgodnjih jutranjih urah razvedela. Saj so cele množice opravljale svojo pobožnost do presv. Srca Jezusovega. Zato se jim tudi ta pregrozna novica ni mogla etrinjati s svetostjo sv. jutra. Ljudje so bili hudo preplašeni in do dna svojega srca pretreseni. Pa tudi partizani so kar onemeli.

Neki partizan je baje sam izjavil: »Prehitro ste začeli in malo bi morali počakati!« Torej nobene obsodbe, pač pa — počakati, kajne?!

Ta umor je naredil velikanski in nepopravljiv vtis na ljudske množice. Cele trupe so jo hodile kropiti in ob velikanskem spremstvu vsega našega poštenega in dobrega ljudstva smo jo pokopali. Pokopališče je bilo skoraj zasedeno kakor za verne duše. G. župnik V. Svigelj je imel pri tej priliki govor, ki je ganil ne le ženske, temveč tudi moške do solz in do glasnega plakanja, ki je odmevalo po vsem pokopališču...! Partizane je bilo sram do ušes in se nekaj dni, da celo nekaj tednov sploh niso mogli odpomoči.

Kako je bil umorjen Anton Kraljič

Po svojem poletnem polomu so si komunisti proti jeseni skušali malo opomoči ter so spet začeli groziti. Tako je moral pobegniti v Grosuplje tudi župnik Viktor Svigelj, ki je dotlej vztrajal doma. Župnik je odšel dne 16. novembra. Dne 18. novembra pa je k mežnarju in organistu Antonu Kraljiču prišel partizanski komisar in falirani študent Stibernikov France iz Pee. Stibernik je pravil s hinavsko besedo in še z gršim prijateljskim srcem, da naj ostane miren, da mu partizani nič nečejo, da je popolnoma varni! In mož je res verjel svojemu bivšemu prijatelju in tovarišu in ni — bežal, kakor bi moral. Saj je dobil več grozljivih pisem, saj so ga svarili tudi drugi, toda še tak prijatelj kakor je Stibernik iz Pee, ali kakor mu pravijo Sultan kot komandantu partizanskih tolč, tako lepo govori o miru in o varnosti, potem mora pa že resnično biti, ali ne? Toda kaj se je zgodilo drugi večer? Ko so do dobrega osmukali Andrejškovega iz Ponove vasi, ki je izgubil vso živino, vso obleko itd., šepav je tudi njemu omenjeni Sultan prejšnji večer zatrljeval, da se mu ni treba nič bati, so jo udarili proti St. Juriju, kjer so prav »lepo naredili. Zarinov materi so vzeli edino kravico pri hiši, Virskim živino, obleko in živež ter ves denar, vdrli so v župnišče skozi dvorišna vrata in mala vrata in odnesli, kar so mogli, nato pa so se spravili nad mežnarja Antona Kraljiča. Komandant vstopi v njegovo hišo in reče svojim tovarišem:

»Zdaj pa, tovariši, na delo! In so šli na »delo! Vzeli in pobrali so prav vso obleko in ves živež možu, ki se je ravno dobro poročil in ima dobro tri mesece staro dete. Zena Ivanka se ga je oklenila, ko je komandant zahteval, da ga bodo odpeljali. Prosila in rotila jih je z jokom in solzami. Pa, ali mislite, da se te hijene dajo pregovoriti? Ne! Ko je zunaj pred hišo objemši in oprimši pred njimi branila moža, jo je neki partizan brutalno udaril s puško po roki, da je morala odstopiti od moža! Pomislite! Potem so revo zaprli v hišo, da ne bi zunaj vekala in prosila za moža. Toda prišel je njen oče in ji je spet vrata odklenil. Ona pa k možu, spet se ga oklene za pas, spet prosi za milost, toda spet jo udari partizan s puško po roki, ona odskoči v silni bolesti, moža pa nato komandant ustreli brezsrčno kakor tolovaj! Ko so vse opravili, so šli pit v gostilno, kjer so peli in vrikali in pili kakor fantje, ko so včasih kak lep in visok ter postaven mlad postavil! Nedolžnost umore, ljudi oropajo, ljudi naredijo tako nebrečne, da jokajo in so vsa njih srca stožena kakor zemlja na posušeni stezi, pa ti gredo nato pet, pit in vrisati! Gorje narodu, ki ima tako mladino!

Požigalci

Vilek svojemu delovanju pa so postavili v nedeljo, dne 10. prosinca tega leta zvečer. Ze v soboto so se motovlili nekateri partizani po St. Juriju, ki so si ogledovali župnišče, cerkev in šolo. Pa ti pridejo v nedeljo zvečer, vderejo v župnišče in v šolo in spravljajo netiljive reči na kupe, ki jih potem polijejo z benolnom in zažgo...! Obe stavbi sta zgoreli do tal. Učitelstvo, ki je, kakor videti, pri partizanih dobro in lepo zapisano, si je lahko rešilo vse svoje pohištvo in svoje reči, toda župniku je zgorelo vse pohištvo, vse dragocene knjige, okrog 1500, vse note, vsa godba s svojimi dragocenimi instrumenti, skratka vse. Tudi cerkev ima ogromno škodo na paramentihi, prtihi itd., ki so bili spravljani v cerkveni ool. Razume se, da je ta požar razgalil vso to komunistično bando do gola in ljudje prav vsi do zadnjega obsojajo to lumparijo, ki je ni primere v šentjurski občini od pamtivekal. Ljudje jokajo ob ruševinah njim tako dragih dveh

stavbah in se spominjajo vseh od ust pritrgnanih soldov, ko so plačevali in znašali za popravila šole in župnišča.

Naj omenimo še to, da je le prav malo manj-kalo, da ni zgorela še cerkev sv. Jurija, ki se je že prijemala, pa so vaščani še pravočasno ogenj pogasili. Ko so v ponedeljek dobri ljudje še hoteli to in ono iz cerkvene sobe reševati, je spet prišlo sedem partizanov z nabitiimi puškami in so jim prepovedali vsako nadaljnje delo! Ni! Turki ne bi huje ravnali!

To pa so le nekatere podrobnosti iz velikega števila strahot, ki jih je morala doživljati ta slovenska vas. In ta vas ni samo ona. To je zdaj povest toliko drugih slovenskih vasi!

Saj je znano, kako so zažgali cerkev v Ajdovcu, kjer župniku niso hoteli dovoliti, da bi rešil vsaj Najsvetejšo. To so storili nalašč. Saj se je nesrečnica, ki je kot komisarica bila takrat v Ajdovcu, sama hvalila, da ji je kar srce igralo, ko je videla, kako cerkev gori. Zažgali so tudi cerkvico v Lužarjih. Tudi iz same zlobe. Samo hudič tako sovraži božjo Cerkev, da bi iz sovraštva najrajši požgal vse zidane cerkve, kjer se časti Vsemogočni Bog in Gospod nebes in zemlje.

Komunisti streljajo otroke in ujetne internirane fante

Lanskega leta na dan sv. Petra in Pavla so komunisti nad Borovnico v vlakcu zajeli več mladih Slovencev, ki so bili na potu v internacijo. O tem smo že obširno pisali. Večina izmed njih se je zdaj že srečno vrnila domov. Največ jih je bilo rešenih komunističnega ujetništva na Velikega šmar na dan. Tisti, ki so se vračali, pa o usodi nekaterih niso vedeli nič povedati. Zlasti tistih ni bilo nikjer, ki so na komunistično vprašanje: ali bi radi šli domov — odgovorili, da žele domov. Teh je bilo, kakor so fantje pripovedovali, kakih 15. Govorili so, da so teh 15 komunisti ustrelili. Zdaj pa je prišlo v roke pismo, ki ga je bataljonski štab »Serčerjevega bataljona« poslal poveljstvu 1. čete tega bataljona. Zdaj vemo, kaj so komunisti storili s tistimi slovenskimi fanti, ki so na komunistično vprašanje, ali bi radi šli domov k staršem, odgovorili, da bi radi šli. Drugi fantje, po ogromni večini vsi nasprotniki komunizma, so slutili izdajo ter so izmikajoče odgovarjali, da za bojno službo niso, da pa gredo delat. Teh 12 fantov pa se je izreklo, da gredo domov. Reveži so mislili, da komunistični besedi še lahko kaj verjamejo. Pismo, ki nam razgalja vso žaloigro odpeljanih slovenskih fantov, se glasi:

Komandi I. čete Serčerjevega bataljona — strogo zaupno!

Po ustni naredbi komandanta III. grupe Mir. J. Bratiča morate 12 internirancev, ki smo jih rešili iz ujetniškega vlaka, tekom 24 ur likvidirati (= pomoriti). Likvidacijo izvršite tajno. Strogo pazite na to, da se o tem ne bo ničesar izvedelo in da vam kdo ne pobeogne. Za izvršitev te naredbe osebno odgovarjate. Štab I. bataljona »Ljube Serčerja«, Krimski odred. Politkomisar Fric Novak, L. r. 5. julija 1942.

Drugo pismo, ki ga navajamo, pa se glasi:

Štabu bataljona »Ljube Serčerja« KRO.

Danes smo ustrelili... Miro Lampretovo, roj. Rozman, bivajoč v Ljubljani, ter hčerko, staro okrog 4 leta. Zaplenili smo pri njej 1113 lir. Smrt fašizmu — svoboda narodu! Kom. I. čete bataljona »Ljube Serčerja« dne 5. julija 1942. Komandir Maks, politikomisarja nadomestuje Maks.

Hvalijo se, da so ustrelili mater ter njeno štiri leta staro hčerko! To so rea zverine!

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Znameniti roman iz križarskih vojska

»ROŽA SVETA«

bogato ilustriran — je izšel.
Dobite ga po vseh knjigarnah in trafikah.

Glavni krivci vseh zločinov so se podpisali

Fantje so dobili v roke dragocene listine iz partizanskega tabora. Zlasti dragoceno je pismo, ki so ga pisali novemu komunističnemu poveljniku Matiju podkolni poglavarji, ki njihove podpise na tisti listini fotografirane prinašamo. Zraven pa prinašamo tudi večino tega pesnika, da toisti, ljudje slovenski spoznali in videli, kdo je tisti, ki veta preživljanje slovenske krvi!

Zagovorniki komunizma pri nas skušajo razne grozovitosti zagovarjati, češ da to delajo le neodgovorni ljudje. Žal pa je tukaj črno na belem izpričano, da mali komunisti zato more, ker višji komunisti to od njih zahtevajo.

Naj govore naslikana plama, ki njihovo besedilo spodaj pod sliko še v taskani črki ponavljamo v laje umevanje:

c) Colloque, sistematice in temeiul p. treaba
existenței nari, adăugând cel, onorabil prometiți și, de
bi se a tem onorabilă preluata în jurul partizantilor
sit. 1 tem onorabil p. treaba și ardejo tui bag. pe. sit.

Typical about
prob. fronts about. rare.

Sasa Bonkiche Kardeh Gelo - Kri'stop
Gumpu Jani Edward Kebek - Sidi Brestan
Helen Ederman; Lukitsch Franc - Peter Hengst

Za izvršilni odbor OF:

Saša-Boris Kidrič; Kristof-Kardelj Edo; Gašper Jeraj; Hribar Andrej; Peter Strugar-Leskošek Franc; Pavle Tratar Edvard Kocbek; Drejčič Jaklič.

c) odločno sistematično in temeljito je treba očistiti (= uničiti in izropati) vasi, oddaljene od osnovnih prometnih žil, da bi se s tem zagotovila prehrana in zveza s partizanskimi četami.

V tem smislu je treba z akcijami čim bolj po-
biteti.

Glavni tajnik komunistične stranke E. Kardelj — njegovo partizansko ime je Kristof — pa piše novemu vrhovnemu komandantu Matiju posebno pismo, kjer mu med drugim takole govori:

Kardelj v pismu sam pravi, da govori v imenu Partije, to se pravi v imenu komunistične stranke in njenega vodstva. Kaj mu naroča:

Čade uporno laodili, posteljavši te. tete, ti se
 Orloune ~~_____~~ vse postavljajo. Nas tako
 običajno, vito lekturala i. t. d. In glejati tudi ku-
 lake in kulasko mišev.
 Nas polozaj in je jancic. Či nam ne
 do uspele popogzati. otanjs, se bono mo-
 kas (umalmiti). Zau? kiti? ti me to ni quadi!!!
 To upražnje je ludicevo kamo je vse nas in ga jancic
 vici, prvi buni. Do skopjasti je treba kiti? (dole-
 kados za druge gre!!) danga se utegne zgodi.
 da bomo s trolon zgradili:

Na koncu te občutim poudarjam: najbrž
partije na vsjakem področju je sedaj s svojih položajih.
Haj, da bi upravičeno poudarila partije: želja bi
bila, da bi v vsaki državi del. & paži naše!
Prosemo te pa za vse

Tiste, ki se bodo uporno borili, postreljajte. Duhovne vse postreljajte. Prav tako oficirje, intelektualce itd., ter zlasti tudi kulate (= kmete in kulaške (= kmetske) sinove.

Naš položaje tu (= v Ljubljani) je zanič. Če nam ne bo uspelo poboljšati stanja, se bomo morali umakniti. Kam? Mislil ti na to in gradiš!!! To vprašanje je hudičjevo resno za vse nas in ga imej vedno pred očmi. Do skrajnosti je treba hiteti (dobesedno za dneve gre), drugače se utegne zgoditi, da bomo s treskom zmrli.

Na koncu še enkrat poudarjam. Ugled Partije na vojaškem področju je sedaj v Tvojih rokah.

Glej, da boš opravičil zaupanje Partije in pazi
na se!

Prisrčno Te pozdravlja

Zdaj je jasno, da komunistična stranka in vodstvo OF naročata komunističnim komandantom, da morajo potreliti vse, ki so zoper OF, vse duhovnike, vse oficirje in šolane ljudi, ki so zoper komuniste, zlasti pa vse kmete in kmečke sinove. To je zdaj črno na belem izpričano.

Ti ljudje, ki to naročajo, so zdaj razkrinkani kot glavni krivci vseh umorov nad nedolžnimi slovenskimi ljudmi v teku nesrečnih radnjih 14 mesecev.

3. Kaj je NOVEGA

d Zadoščenje Najsvetejšemu. Dne 10. januarja popoldne ob pol starih je bila v ljubljanski stolnici pravna pomožnost kot zadošlo za bogoskrvnstvo, ki so ga izvršili partizani v Ajdovcu ob Žužemberku. Partizani so namreč tam načrtno zažgali cerkev z Najsvetejšim vred. Zaman so bile vse prošnje župnika, da bi smel Najsvetejše rešiti. Komunisti mu tega niso dovolili. V pravni pomožnosti je najprej govoril ljubljanski škof dr. Gregor Rožman, ki je razložil značaj bogoskrunskega dejanja ter nato pozval vernike k zadoščenju. Po govoru so bile skupne zadoščevalne molitve. Cerkev je bila polna vernikov, ki so zadoščevali za komunistično bogoskrvnstvo.

d Nagrado za dvojčke iz Ducejevega sklada
vznescu 600 lir sta prejela zakonca Feigel Ivan in
Cecilija iz Ljubljane.

d Papež bo v kratkem določil večjo vsoto za poravnavo cerkva, porušenih v sedanji vojni.

d Bojevnikom na frontah je dovoljeno potiljati samo to, kar se na dolgem potovanju ne pokvari.

d 30 letnico svojega zvestega službovanja v hotelu »Koklič« v Novem mestu je praznovala na novega leta dan sobarica Marija Kaplanova. Delu čast! Zivela!

d »Slovenski čebelar«. Izšla je prva in draga številka tega lista, ki prinaša zanimive in poučne članke. — Gospod Fr. L. razpravlja o opravevanju rastlin, ki ga izvršujejo čebelarji in s tem pospešujejo večji pridelek in tvorijo semena, ki bi brez njega mnogo rastlin propadlo. Isti članek obravnava dalje »Kako se čebele sporazumevajo«. Obe razpravi bo z zanimanjem bral tudi nečebelar. G. A. B. poučuje, kako označujemo matice z barvo. Urednik nadaljuje svojo zanimivo razpravo o naših panjskih končnicah. Članek pozivlja 12 slik originalnih končnic. Med »Drobtinice« najdemo mnogo zanimivosti iz čebelarškega sveta in marsikatero poučno drobtinico. Med »Razvedrili« vestimc je obširna okrožnica Osrednjega društva in vesela novica, da dobe čebelarji dva vagona sladkorja za spomladansko krmljenje čebel.

d Zatemnitev traja sedaj od 18. do 6.30.

d Ker so hidrocentrale zamrzile, ljubljanska mestna elektrarna sama ne zmore večerne zimske obilnice ter zato naroča vsem strankam do preklica, naj z motorji od 16.15 do 19 ne obratujejo in med tem časom nimajo priključenih električnih peči in štedilnikov. Z vsa resnostjo opominjamo vse odjemalce, naj čim najbolj varčujejo z električnim tokom ter vestno upoštevajo naročilo, ker bi drugače Ljubljana lahko ostala popolnoma brez elektrike. Javnim organom je ukazano, naj izvajanje naročila strogo nadzorujejo ter bo vsak prestopok kaznovan.

d 10.000 lir za najbednejše občane na Vrhniki je darovala ob svoji osemdesetletnici ga. Ana Lenardič roj. Kotnik. Živez!

d Še nekaj nesreč. S konja je padel in si zlov mil desnico 12letni posestnikov sin Ludvik Drobnič iz Ribnice. — Vagonček je zlomil nogo 25letnemu lesnemu delcu Jožetu Haraverju z Vrhnike. — Pri sankanju si je zlomil desno nogo 8letni delavčev sin Anton Zupantič iz Ljubljane. — Pri padcu v hlevu si je zlomil nogo 32letni posestnikov sin Franc Seme s Krke.

d Žrtve poledice. V Ajdovcu pri Žužemberku je pri nošenju vode iz bližnjega vodnjaka 28letna posestnica Marija Andolčeva tako nesrečno spodrsnila na poledenem dvorcu, da si je pri padcu s škafom na glavi strla levo nogo in dobila težje poškodbe po glavi. — Na poti v šolo je na poledenem klancu padel 9letni šolar Janez Gnidovec in si zlomil levo v zapestju. — Blizu Adlešičev je na poti z dela domov spodnesel 24letnemu delavcu Francu Brkopcu na poledeneli cesti kolo in si je zlomil desno nogo v gležnju in dvoje reber.

d 22° C pod ničlo je bilo 10. januarja v Ljubljani.

Plačajte naročnino za »Domoljub« čimprej, ker ga bomo sicer morali ustaviti!

NOVI GROBOVI

Pri svojem sinu g. Alojziju Košmerlju, šentpetrskemu župniku v Ljubljani, je dne 14. januarja umrl g. Janez Košmerlj, posestnik iz Sodražice št. 17. Pred enim mesecem je dopolnil 90 let starosti. Vse njegovo dolgo življenje je bilo posvečeno delu v ljubljani do Boga in do doma. Do zadnjih let je bil telesno zdrav, čeprav šibke narave, duševno pa prav do konca

svojega življenja tako razsoden, da je z globokim razumevanjem spremljal domače in svetovne dogodke. Bil je vzoren gospodar; s svojo prirojeno razumnostjo in s sodelovanjem svoje zveste žene Terezije roj. Stare, je visoko dvignil staro Pisko vo posestvo v Sodražici. Kot gospodar tako je bil vzoren tudi kot mož in oče; trinajst otrok se mu je rodilo v zakonu; vzgajal jih je v globokem krščanskem duhu z besedo, še bolj pa z zgledom. V njegovi hiši se je res ravnilo po geslu: »Moli in delaj!« V javnosti ni posegal, vsaj vidnejših mest ni zavzemal; velik vpliv pa je imel na sosede po svoj izobrazbi, ki si jo je pridobil z branjem ter daljših potovanjih, še bolj pa je na vse, ki so ga poznali, vplival po svojem smislu za ljubezen in vzajemnost med sosedi in vaškani sploh. Krivičnosti in sovraštva ni poznal, naravnost gostljiva je bila njegova hvaležnost tudi za malenkostne usluge, ki mu jih je kdo izkazal. — 11. februarja 1929 je v Sodražici v krogu svoje družine, sosedov in prijateljev slavil zlato poroko; 25. junija 1939 pa je bila pri Sv. Petru v Ljubljani prisrčna in lepa slovesnost njegove biserne poroke — 60-letnica zveste zakonske skupnosti. Blagoslov pri zlati kot pri biserni poroki mu je podelil njegov najmlajši sin Alojz, sedanji župnik pri Sv. Petru v Ljubljani. Za biserno poroko je prejel očetovska vokalna in apostolski blagoslov od samega sv. očeta Pija XII. — Lansko poletje je zapustil porušeni rodni dom in se je s svojo dobro ženo preselil v Ljubljano k sinu Alojziju, kjer je večer svojega življenja preživel v stanoviti molitvi. Udano je pričakoval, kdaj ga pokliče Gospod k plačilu, ki si ga je z zvestim življenjem zaslužil. Ako bo imel naš narod take moze poštenjake, se nam za našo bodočnost ne bo treba bati. Naj da Bog pokojnemu večni mir!

V Gorenjih Lazah št. 5 pri Sodražici je lepo previden s sv. zakramenti dne 29. grudnia izdihnil svojo dušo ugledni posestnik Mihelič Anton, ki je bil celih 47 let naročnik »Domoljuba«. Rajnik se je rodil dne 14. januarja 1869 ter se je poročil z Ano rojeno Paholje, s katero sta v lepem zakonu živela 47 let. Rodilo se jima je 12 otrok. — Naj počiva v božjem

miru! Zahtujočim svojem izrekamo svoje sočutje. Boh jih tolaži!

V Metliki je umrl sodni askutant Mihael Jerman, brat metliškega g. župnika. V Ribnici je odšla v večnost Helena Arko. V Zakovcih pri Mariboru je zapustila solzno dolino posestnikova hčerka Ivana Kokolj; v Mariboru pa 72 letna zasebnica Alojzija Krečnik. Dalje so umrli: Viktor in Marija Arsenšek iz Čreta ter Leopold Lazički iz Stor. V Rogaški Slatini sta umrla Uršula Kisovar in Janez Ogrizek. V Mariboru so odšli v večnost 4 letna delavka Marija Cokal, 80 letni upokojeni profesor msgr. Janez Vreše, viničar Anton Kušar z Zg. Bistrice; Gizela Simončič, Jožeta Fritz in Mihael Adom. — V Zg. Radvanju je odšla v večnost 80 letna Ivana Polančičeva, v St. Ožboltu lesni trgovec, 37 letni Peter Sarman, v Celju 86 letni Anton Zemljak, 62 letna Pavla Miklavčičeva. — Semežcu je zapustil solzno dolino šolski upravi-

telj Albin Razpotnik. — V Ptujju sta umrla Konrad Ramšek in Barbara Just. — V St. Jurju ob j. z. je umrl posestnikov sin Franc Kostomaj iz Cerovca. — V Bukovju je umrl 35 letni Jožef Kladnik. — V zdravilišču Dobrna so umrli: Eva Flis iz Zavrča, Jožef Mačh iz Sela pri Slovenjgradcu in Terezija Tschmein iz Gorice. — Na Vrnskem je umrl Franc Weintzrl, star 39 let. — V Celju so umrli: Jožefina Furlan, Ida Sakšek, Ivan Leben, Jožef Hrovatin, Francišča Mač roj. Ratajc, Anton Rebernak in Marija Napotnik roj. Dobnik; vsi iz Celja. Dalje Roza Vovk roj. Stante, Amalija Cestnik iz Arnovega sela, Franc Kolarič iz Prevorij pri Sv. Križu, Jožef Unetič iz Sv. Križa, Marija Ramšak roj. Bajc iz Sv. Pankrca, Doroteja Matul iz Buč pri Gornjem Gradu, Gabrijela Vodopivec iz Toplice pri Zagorju in Francišča Trepel roj. Hraštnik iz Polzele. — V Idriji so pokopali posestnika in trgovca Pavla Lapajeta. — Na Pustem hribu pri Sv. Gregorju je umrla posestnikova vdova Marija Marolt roj. Rigler. — V Škofji Loki so v decembru umrli: Alojz Košir, Fran Lužan, Bogomir Stržinar, Fr. Perner, Ljudmila Fojkar, Francika Volgemut, Leopold Hafner, Vencelj Oman in Martin Guzelj. — V Selcih je umrl Janez Klemenčič. — V Zgornjem Radvanju je umrla 83 letna zasebnica Jožeta Berdnikova. Pokopali so jo v Limbušcu. V Velenju je umrl 56 letni poštar Franc Kotnik. V Celju je umrl 49 letni okrožni zemljiški uradnik Janez Fauland, doma iz Gradca. V Mariboru pa je umrl zasebnik Hans Lukas. — Na vzhodni fronti je padel 28 letni Walter Herber, kočevski rojak, čigar starši živijo zdaj v Prilipah pri Brezicah. — V glavnem mestu gor. pokrajine so umrli skrbna mati 72 letna Marija Faganel, 55 letna Zofija Toroš roj. Zamar in 77 letni slikar Klement del Neri. — V Mariboru je umrl 25 letni uradnik Kurt Črnšek in 32 letni kamnoseški pomočnik Rudolf Romšek. — V Celju sta umrli 89 letna zasebnica Marija Taček in 77 letni krojač in bivši gostilničar Ivan Breznik. — V Nezbišah pri Rogaški Slatini je umrla 72 letna kmetica Matilda Strašek. — V Crnomlju je zapustila solzno dolino nadučiteljeva vdova Jožeta Setina roj. Spreitzer. — V Smihelu pri Žužemberku je zapustil ta svet znan slikar Anton Jug. — V Novem mestu pa je odšla v večnost 63 letna Amalija Morala roj. Ulašič. — Pri Sv. Duhu nad Staro Loko so pokopali 82 letno Jerico Pintar, mater g. kateheta Pintarja v Ljubljani. — V Ljubljani so umrli: šolska sestra Alojzija Darinka Stepančič, profesorica klasične gimnazije Sabina M. Wraber roj. Sone, soproga sodnika Marica Gregor roj. Zabar, Antonija Češnovar roj. Dvorski, železniški uradnik v p. Jožef Ladiha, Ivica Klemenčič, služitelj fin. dir. v pokoju, 80 letni Karel Ravnikar; akademski slikar prof. Ivan Vavpotič, dr. Pavel Janežič, Ana Esich, vdova po višjem sodnem svetniku Antonija Hauffen roj. Luckmann, kavarniški uslužbenec Franc Ejnk, 93 letna Antonija Sapla roj. Lavrenčič, strojnik Janez Kavčič, in oče šentpetrškega g. župnika, posestnik Janez Košmerlj. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Vljudno prosimo župne urade, da bi sprejeli naročnino za »Domoljuba« in sploh storili vse, da bo naročnina za naš najboljši tednik še ta mesec pobrana.

Okrog sosedov

s Vodovod so dobile pred kratkim gorenjske vasi Dvorje, Grad, Cerklje in Zg. Brnik.

s Za papir jim trda prede. Srbska centrala za kemične proizvode je pred kratkim izdala naredbo, s katero opozarja vse prizadete kroge, da bo v bodoče dajala dovoljenja za nakup novega papirja samo tistim podjetjem, ki bodo za nov papir oddajali gotove količine starega papirja. Po tej odredbi morajo vsa v poštev prihajajoča podjetja omenjeni centrali prijaviti zaloge starega papirja.

s Za 100 odstotkov je zvišala užitnino s 1. januarjem zagrebška mestna občina.

s Železniško križišče na Crnučah. Pred približno dvema mesecema je bila odprta zvezna proga med Ježico in St. Vidom. Takoj nato pa so se začela na veliko dela še okrog zgraditve proge med Crnučami in Lazami, s čimer bo dobila omenjena zvezna proga šele svoj pravi pomen. Delo se je začelo v treh odsekih: sedež prvega odseka so Crnuče, drugega St. Jakob, tretjega Dol pri Litiji. Delo hitro napreduje, vendar je malo verjet-

nosti, da bo v l. 1943 končano, ker bodo dala dosti dela zlasti dela pri mostovih čez Bistrico v Beričevem in čez Savo pri Lazah. V kolikor se tiče dela na črnuškem sektorju, so odkopna dela že opravljena na vsaj progi, nasipalna dela pa so gotova že do iznad Nadgorice. — Nova proga se bo odcepila od postaje na Crnučah ter pojde nato pod vasio Ježo in pod nadgoriško ježo dalje v smeri proti St. Jakobu, koder bo zavila nekoliko proti severovzhodu, tako da bo dosegla približno znano cestno križišče zunaj St. Jakoba, od koder pojde dalje severno nad vasio Brinje, Beričevo itd. in bo končno v zmernem loku pri Dolu zavila proti Savi in čez njo na postajo v Lazah Obenem s temi deli se vrše velika urejevalna dela same črnuške postaje.

s Na železniškem nadvozu na cesti pri Kranju se je zaletel neki avto v ograjo, kjer je obtičal. Pri tem je odbilo gospe Skvarčev, ki je bila v avtomobilu, levo nogo, deklica Čebulova pa je bila laže poškodovana. Gospa Skvarčeva je vrh tega padla s mosta na železniško progo. V brezupnem stanju so je prepeljali na Golnik.

s Novi učitelji za Sp. Stajersko in Gorenjsko. Mariborski nemški dnevnik poroča o prireditvi učiteljskih maturantov na Dunaju. Omenjene slovesnosti se je udeležilo nad sto nemških učiteljev in učiteljic, ki so končali študij na dunajskih učiteljskih ter bodo sedaj nastopili službe na Spodnjem Stajerskem in Gorenjskem.

s Usoda Smedereva. Dan 5. junija 1941 bo za vse čase zapisan v zgodovini obstoja in razvoja smederevskega mesta. Tega dne je, kakor znano prišlo do strahovite eksplozije zbranega streliva v tamošnji stari trdnjavi. Nesreča se je zgodila ravno v trenutku, ko so bile vse mestne ulice prepolne ljudi in ko je na postaji čakal na odhod vlak, prepoln šolske mladine, ki je hotela vesela se vrniti na svoje domove. Večina otrok in ljudi na ulicah in doma po hišah je našla smrt bodisi od drobec razstreljenih granat, ali pa pod razvalinami podrthih hiš in poslopij. Število žrtev je doseglo številko 423. Mesto samo pa je bilo skoraj izbrisano z zemeljske površine. Od 2493 poslopij in hiš, kolikor jih je imelo pred katastrofo Smederevo, je namreč ostalo nepoškodovanih samo 25 hiš. Popolnoma porušenih hiš ali pa tako močno poškodovanih, da so jih morale pozneje oblasti porušiti do tal, je bilo 445, več ali manj poškodovanih pa 2025. Za obnovo uničenega mesta je bil takoj ustanovljen komisariat, ki deluje še danes in vodi vse delo za zgraditev in ureditev novega mesta.

Pravda zaradi čebel, ki »vlamljajo«

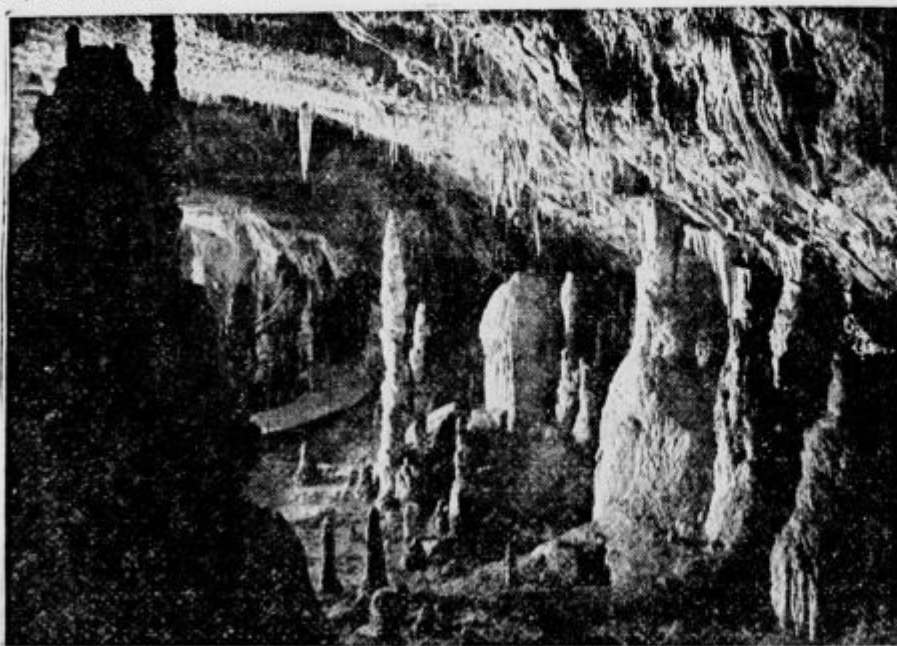
Kako malenkostni so včasih ljudje, ki niti v resnih časih ne znajo biti resni, dokazuje tale pravda, ki o njej poroča zadnja številka »Slovenskega Čebelarja«, kateri je vso zadevo posnel po nemškem časopisu »Leipziger Bienenzeitung« št. 2 iz leta 1942:

Alli ste že kdaj slišali, da bi bil kdo čebelar obdolžen, češ, da mu iz cvetja na njegovem vrtu med kradejo? Človeku se taka obdolžitev zdi nemogoča, pa se je nedavno vendarle pripetila, in sicer kar na dveh krajih hkrati: v Budimpešti in v Stuttgartu. Nekaj budimpeštanski sadjar je vložil tožbo proti devetim sosednjim čebelarjem, češ da si njihove čebele »protipostavno prilikačo tujo premočeno stvar« — namreč med, ki ga pobirajo iz cvetja na njegovem vrtu. Tožnik je trdil, da tuji panji obdajajo njegov vrt kakor kitajski zid in da je takrat, kadar cvete njegovo drevje, na vrtu kar smrtno nevarno biti. V dokaz te svoje trditve je možak sodniku predložil sliko nekega moža, ki je imel močno oteklo glavo. Slučajno pa je sodnik dobro poznal razne filme ter je takoj videl, da je tista slika vzeta iz filma »Noterдамский звонарь« ter kaže obraz pohabljenca »Quasimoda«... Zdej so se tudi čebelarji ojunali. Začeli so sodniku dokazovati, kako čebele pri opravljanju cvetov opravljajo silno težko delo. Zaradi tega so čebelarji opravičeni zahtevati od sadjarja, da jim odstopi polovico svojega sadnega pridelka. Zato pa so — pravijo čebelarji — pripravljene tožniku odstopiti polovico tistega medu, ki so ga njihove čebele nabrale na sadjarjevem vrtu, če se nesporno doseže, koliko medu je bilo v resnici na tistem vrtu nabranega. — Sodnik pa je bil moder mož, ki je pravdarjem dopovedal, da ni na vsem svetu nikjer nobene postave, ki bi čebelarjem prepovedala nabirati med in obnožino. O kakem vltomu na sadjarjev vrt tudi ne more biti govora, saj zračni prostor nad vrtom ni zaprt. Kajpada je sodnik zavrnil tudi predlog onih devetih čebelarjev, češ, da tak predlog ni umesten in tudi ne izvedljiv.

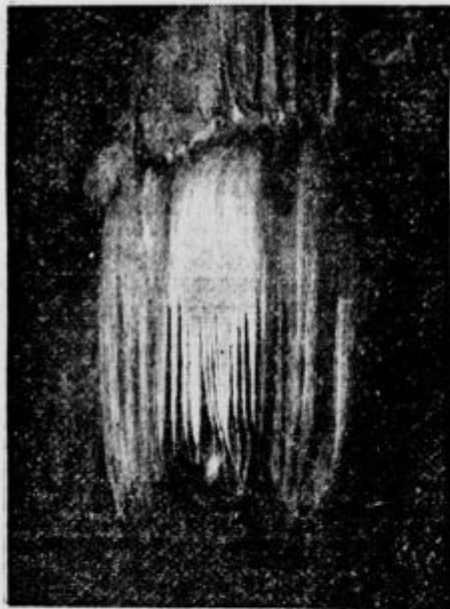
Krasote podzemlja

Vsaka vodna kaplja, ki se v kraških votlinah prikaže na stropu in po stenah, ali kane na tla, ima v sebi malce raztopljenega apnenca. Ko se na zraku voda razhlapi, ostane za njo mrvica apnenca. V teku vekov so se te mrvice nakopičile in delajo zdaj mogočne, od stropa

navzdol viseče, ogromnim ledenim svečam in drugim predmetom podobne kapnike. Od teh se vzdigujejo drugi, rasto prvim nasproti in na posled se po dva taka kapnika zlijeta v raven steber, ali pa pretvorita kapnike v najrazličnejše podohe in imena.

Pogled v postumsko (postojnsko) jamo — v del Rajske jame. V bližini je Maqdalenska jama, kjer so našli prvič človeško ribico

Kameniti slap v Županovi jami pri Ponovi vasi pri Grosupljem.

Vhod v Županovo jamo.

d Za špirituala v gor. Centralnem semenišču je imenovan stolni vikar in profesor dr. Fran Močnik.

Vhod v Potočko zijalko na Olševi v Savinjski dolini; tam so našli kosti jamskega medveda in sledove človeških bivaljš.

V Ameriki je umrl pretekli teden izumitelj Hrvat Nikola Tesla, sodelavec Edisonov; Tesla je iznašel okoli 900 izumov na polju elektrike.

Še en pogled v Županovo jamo pri Grosupljem.

Sovjeti prodali romunsko zlato Ameriki

Romunsko časopisje obširno razpravlja o poročilu, da so Združene države kupile od Sovjetske Rusije za 63 milijonov dolarjev zlata in pravi, da bi med tem zlatom utegnili biti tudi romunsko zlato, kateremu se Romuni niso odrekli. Listi omenjajo, da sovjetska vlada ni nikdar hotela vrniti Romunom kronskih draguljev, zlato zaloge romunske državne banke in drugih vrednosti, ki so jih med prejšnjo svetovno vojno poslali v Rusijo. Tedaj so to zlato cenili na 7 milijonov zlatih levov.

d Tudi podeželski trgovec vam lahko postrežejo z izvodi letošnje »Družinske pratike«. Treba jo je samo zahtevati. Knjižarne in veletrgovine so jo razposlale na vse strani Ljubljanske pokrajine. Kjer bi pa pratike ne mogli dobiti v domači trgovini, jo naročite naravnost iz Ljubljane in priložite znamko z 2 liri. V Ljubljani vam do 15. marca še vedno lahko postrežejo.

Vzroke poraza vale na druge rame

Po vseh Združenih državah so te dni začeli z veliko propagando proti uživanju opojnih

pijač. Veliki propagandni lepaki zatrjujejo, da je treba poraze pri Pearl Harbourju, Hongkongu in Singaporeju pripisovati posledicam pijanstva, prav tako tudi zlom Francije. S tem hočejo ameriške oblasti vzroke za poraze prevaliti na druge rame.

s Srbski državni proračun za leto 1943 znaša 8490 milijonov dinarjev in je za 3400 milijonov dinarjev večji, kakor je znašal lanski proračun.

s Lekarniško zbornico za celo hrvatsko državno področje bodo ustanovili v Zagrebu.

KRALJIČEK

Ljudska novost. Podomacil Franca Premrl.

Brbljač je hotel svojega kumiča na vsak način naučiti piti.
»Dečko, pij!« mu je prigovarjal; »vino ima moč.«

»Dečko, pij!«

»Da, tako moč, da vrže moče po tleh, hihihi, se je smejala natakarcica.

»Dekle, drži jezik za zobmi in nikar se ne vrtaj v stvari, o katerih nimaš nobenega pojma, je rentičil Brbljač; »vse, kar ima moč, daje moč tudi drugim. Kdor veliko je, dobi čel treh in to ni samo kvarno, ampak tudi grdo. Moč daje samo vino. Zato moraš piti, dečko.«

Deček je srknil iz kozarca in skremžil usta ob kislem okusu. Tu je stopil vmes Škric in rekel:

»Da, seveda, Janezek, zate je prekislo — kajne? Toda temu se lahko kmalu pomaga, je počakaj.«

Vzel je škaflo s sladkorjem in je del pet, šest kosčkov v vino, ki ga je potem z žličko pomešal.

»Tako Janezek, zdaj ti bo šlo vse drugače v slast, le pij!«

Deček je pogledal vprašujoče očeta. Ta mu je pritrdilno prikimal:

»Da, sladko vino napravi čist glas.«

Zdaj je deček pil in ker mu je bila pijača pogodu, je kmalu izpraznil kozarec. Škric pa mu je zmešal še drugi in tretji kozarec s sladkorjem.

»Prilili bi se mu moralo vsaj malo vode,« je svetlovala krčmarica.

»Kaj? Vode?« se je smeje protivil Vetrnjak. »Kraljiček ni riba, ampak piček. In kdor zna peti kot piček, zna tudi vinček piti.«

Toda kmalu so vinski duhovi le omotili dečka. Plesali so mu po glavi, da je izgubil

S spečim dečkom na rokah...

ravnovesje, mu obrnili želodec in izpraznili njegovo vsebino v široko lužo po mizi in v Škricovo kitaro. Izbruhu je sledil bučen krah gostov, kar so si pa trije mokri muzikanti tako slabo tolmačili, da bi prišlo kmalu do tepeža z zasmehljivci. Deček je jokal od sramote, toda še huje je bilo, ker je menil, da bo moral umreti, tako slabo se je počutil. Prenesli so ga v gostilniško sobo v posteljo, kjer je prenočil tudi oče poleg njega.

Od tega dne je dobil Kraljiček tak gnus in stud do vina in vseh opojnih pijač, da ni pokusil več le nobene kapljice alkohola in celo njegovega duha ni mogel prenesti. Tudi ni več hotel po gostilnah igrati, ker ga je bilo sram pred ljudmi. Njegova volja pa se je morala ukloniti zahtevi treh vinskih bratcev in tako je šlo viharno početje svojo pot. Večkrat se je dečku dremalo, zlasti tedaj, ko so prav dolgo posedali po gostilnah, in se mu ni ljubilo igrati ter je odložil orglice. Vetrnjak je položil tedaj fantiča na klop, mu del svoj suknič pod glavo in ga pustil, da je zaspel. Fantek se potem ni več zbudil niti tedaj, ko ga je oče vzel v naročje in ga odnesel domov, ampak je naslonil glavo na očetovo ramo in spal trdno naprej. Včasih je zanesla Vetrnjaka pot mimo »pokopalnice«, posebno ko je bil močno vinjen. S spečim dečkom na rokah je poiskal grob svoje rajne žene in razvil se je med njima na pol otožen, na pol vesel odgovor. Pri tem je svojim besedam sam odgovarjal, tako da sta se nekako takole pogovarjala:

»Ljuba Francka, nočoj sem se žal spet precej zakasnil... Po ne morem pomagati — hote Bolnar in Mikuš sta me tako dolgo zadržala.«

»Da, da, Lovre, te izgovore poznam. Ti si vedno nedolžno jagnje in le drugi so vsega krivi.«

»Ni ravno treba, da bi bil jagnje, da sem le pošten človek. Voljo imam dobro, samo meso je slabo. Moraš mi pač še enkrat odpustiti, Francka.«

»Odpustila bi že rada, samo da bi se tudi ti že kdaj poboljšal. Pa si vedno eden in isti Vetrnjak.«

»Dej, Francka, nikar ne godrnjaj. Saj te imam rad. Če bi ne odšla od mene, ampak pri meni ostala, bi bil že davno svetnik.«

»Da, rdeče poharvani svetnik, kakor ga ni še nobenega v pratiki... Zdaj pa pojdi domov, Lovre, in leži spat, sicer še zbolíš in najin fantek izgubi še očeta.«

»V tem pogledu bodi brez skrbi, Francka. Zdrav in čvrst sem kot riba. In na fantiča pazim kot na punčico svojega očesa, tu je vse v redu. Fantek je tukaj pri meni in te lepo pozdravlja... Zdaj pa greva domov. Z Bogom, ljuba Francka, lahko noč!«

Nekoč je poklical župnik čevljarja k sebi in mu napravil resno pridigo, da mora že nehati s tako vrtoglavi življenjem — ker sicer bo žalostno ugonobil sebe in posebno pa svoje ga otroka. Tu se je pa Vetrnjak zagovarjal:

»Prečistiti gospod župnik, ljudje imajo veliko govoriti, ko je dan dolg in imajo čas, pa ne smete vsega verjeti, kar se sliši. Prav v žalostnem položaju sem. Poročiti se ne morem več, ker ne morem pozabiti Francke, Mihovka, ki mi je dolgo pomagala pri gospodinjstvu, je bolna, in da bi si vzel kako dekle za oskrbnico, ne zmorem. Tako se moram sam ukvarjati z gospodinjstvom, kuhati, pospravljati, pomivati in večkrat po celega pol dneva ne pridem do časa, da bi opravil svojo obrt. V kuhinji manjka zdaj to, zdaj ono in ne morem drugače, kot da ekotim do Kramarja po to, kar potrebujem. Če pri tem malo posedim v sobi in spijem kozarec vina, je že zaradi obrti potrebno; kajti Kramarjevi mi dajo veliko dela. Fant mora seveda jemati s seboj, sicer mi spet odide na goro in odtod v nebesa, hehehehe... Kraljiček, hehehe, Janezek, je nedolžen, dober otrok. Prav za prav bi moral že to leto hoditi v šolo, toda saj veste sami, gospod župnik, da je rekel zdravnik, da je še prešibak in težko hodi s šepavo nožico. Prihodnje leto ga, pa že

pošljem v šolo in boste videli, kako bister in pridn dečko je. Piti ne mara drugega kot vodo in v gostilni mu je takoj dolg čas. Dolgo pa sploh ne ostajava v gostilni, kvečjem četr, pol urice. Nato greva domov, povečerjeva in zmoliva in spiwa potem mirno in pokojno kot dva pravičnika.«

Po tem dolgem govoru je obljubil Vetrnjak vse, kar je župnik od njega želel, in je šel nato smeje domov, ne da bi se za to, kar je obljubil, še nadalje brigal.

Mnogo strože kot župnik je prijel Vetrnjaka župan.

»Ti, Lovre,« je rekel ostro, »to, kar počneš, je pa že od sile. Hiša ti propada, čevljarstvo si obošil na klin, denar od svoje rajne žene, ki bi imel biti otrokov, zapravljaš, in otroku nisi nikak oče, ampak zapeljivec. Če se

»Otroku nisi nikak oče!«

takoj ne okreneš na drugo pot, te bo morala občina spraviti v keho.«

Prvi trenutek je bilo Vetrnjaku, kot bi ga zadela klofuta, nato je zarohnel:

»Hiša je moja in otrok je moj otrok in za čevljarstvo obrt plačujem sam davke in zato ne pustim, da bi se kdo vrtal v moje zadeve. — Samo eno besedico še recite, pa grem takoj na sodnijo in vas tožim za razžaljenje časti.«

»Kar pojdi, tam ti jih bodo že povedali,« je odvrnil župan mirno, pa odločno. »Sicer te pa nisem poklical, da bi se s teboj pričkal. Povedal sem ti, kar je bilo treba povedati. To je prvi in zadnji opomin. Če nočeš poslušati, boš moral okušati, to se pravi, nositi posledice.«

S temi besedami je obrnil Vetrnjaku hrbet. Ta je pripovedoval nato o tem svojima tovarišema. Ogorčeno sta planila pokonci:

»Kaj si vendar domišljuje oblastne??« je rentičil Brbljač; »mu bom že stolkel greben. Povedal bom zgodbe, da mu bo v ušesih šumelo.«

Škric pa je slovesno izjavil:

»Dobrin, najvišja je svoboda in svobode si ne damo od nikogar omejit. Jaz imam prijatelje tam v mestu, tudi advokate, ki bodo ščitili našo pravico. In zdaj pa hočemo občinskemu samostilniku še nalašč pokazati, da smo svobodni možje.«

Štirinajst dni nato je bila velika svatba v vasi in zvečer je bilo pri Lomljanu kaj živahno. Do štirih zjutraj je trajal ples, pri katerem so sodelovali z muziko trije vinski bratci z Janezkom Kraljičkom, vred. Fantek je bil že po par urah truden in zaspan in večkrat že so mu morali pustiti, da se je vlegel na klop in zaspal. Nato so mu dali spet kave in ga silili, da je z njimi godel, za kar se je pa le nerad in jokač vdal. Župan je bilo že takoj zjutraj sporočeno o vsem tem vrtoglavi početu in še isti dan se je odpeljal na okrajno sodišče na Gorjansko.

Dva tedna pozneje, na nedeljo, je prišel okrajni sodnik v vas, je imel več razgovorov z občani in je povabil nato veseli godbeni tercet pred zbrani občinski svet. Tam je izrekel nad Brbljačem in Škricom oster ukor, ki sta ga sprejela oha s povešeno glavo, čisto tiho in brez ugovora. Vetrnjaku je napravil bridko pridigo in mu javil, da je po uradnem sklepu postavljen pod varstvo ali kuratelo in da se sinček odzame njegovi očetovski oskrbi. Vetrnjak je pogledal, pomoči iščeč na svoja dva prijatelja, ki sta pa stala poparjena in skrušena in si nista upala ziniti besedice.

(Nadaljevanje prihodnjé.)

SPORTNIK TOMAZ PRIPOVEDUJE

Kaj dožive padalci

Ali ste že slišali, da je skočil kdo iz višine toliko in toliko tisoč metrov, padal skozi vse-mirje kakor kamen, odprl padalo in doskočil na zemljo, kakor telovadec z droga? Gotovo ste že slišali o drznih letalcih, ki so se lotili tudi padalskega športa ali padalske vojaške službe. O teh vam bom danes pripovedoval.

Nekoč sem slišal za srčnega padalca, ki se je odločil, povzpeti se visoko nad oblake in skočiti iz letala v trenutku, ko bo čez 8000 m visoko nad zemljo. Radovednost me je gnala, da bi se na lastne oči prepričal, kako bo to storil in kako se mu bo to posrečilo. To sem videl, da ne gre samo za korajžjo, temveč da morajo biti padalci za svojo junaško spretnost skrbno izurjeni. Zaradi tega imajo svoje padalske šole, v katerih se učijo najprej ravnanja s padalom, potem se urijo v skakanju v globino, pa v kozolcih po tleh in podobno.

Lepega dne sem stal v bližini letališča, od koder se je vzpelo srebrno letalo in odneslo moža s padalom na hrbtu visoko v zrak. Braneje je kmalu ponehalo, letalo pa se je vzpenjalo vedno višje. Že je bilo drobno kakor pič, potem pa nam je izginilo izpred oči. Po resnici povem, da smo nestrpno pričakovali, kdaj bomo zagledali drobno točko, ki bo padala proti zemlji. Navadne skoke s padalom iz višine 1000 m sem videl že prej, tokrat pa sem pričakoval nekaj posebnega.

O padalcih sem vedel, da so to velikanski dežniki, kupolam podobni, ki toliko ustavljajo navpično padanje, da se padalec ne ponesreči. Tudi to sem vedel, da uporabljajo dvojne vrste padal, navadno, ki se odpira avtomatično, in padalo na ročni poteg. Ah, nekaj neverjetnega se zdi človeku, da je mogoče padati toliko in toliko kilometrov prosto kakor kamen in šele potem odpreti rešilni »dežnik«. Kakšen mrz mora biti v višini, dvakrat višji od Triglavu in kako se neki počuti padalec, ki šviga skozi vse-mirje kakor strela in gleda pri tem na uro, da bi šele tik nad zemljo potegnili za ročico in tako odprl orjaško platno nad seboj?

Ko smo tako pričakovali moža, ki bo padel z neba, smo sedeli na vrtu gostilne in pili kavo. To smo vedeli, da se bo spustil šele čez eno uro. Ko je ura potekala, smo prežali v zrak, da bi kaj zagledali. In res, precej daleč od letališča smo opazili drobno točko, ki je padala kakor komet. Z velikansko hitrostjo se je približevala zemlji. Trenutki so postali zelo dolgi, kajti skrbelo nas je, ali se bo skok posrečil. Ko smo zagledali odprto padalo, smo se oddahnili. Mirno je plavalo naravnost na travnik, kjer se je po nekaj sekundah pojavil padalec, se zakotalil po tleh in vstal. Med tem se je platnena kupola razgrnila po zemlji. Potem smo pobehili bliže in poslušali padalca, ki je povedal prisotnemu častnikarju naslednje:

»Ča časa vzpona z letalom v višino, ki je trajal skoraj eno uro, sem pisal na vsakih 500 m temperaturo, pritisk zraka in podobno. Mislim sem na svojo družino, istočasno pa sem se skrbno oziral po svetlobnih znakih, katere mi je dajal pilot. Prvi znak je pomenil, da se moram pripraviti, drugi, beli, pa je veljal, da si moram natakati masko inhalatorja. Sledil je rdeč znak, na kar sem odgovoril, da sem pripravljen. Čakal sem pri odprtih vratih letala, in ko je zagorelo dvojne luči hkrati, sem skočil.

To je bil najneugodnejši trenutek. Nisem se bal, čutil pa sem veliko napetost v živcih. V hipu, ko sem se odrinil z nogami, sem pritisnil tudi na gumb svoje ure štoparice. Močan veter me je prevrnil na glavo in prvo, kar sem občutil, je bil hud mrz; kakšnih 30 stopinj je bilo pod ničlo. Nekaj časa me je sukalo in metalo po zraku, nazadnje pa se mi je le posrečilo, da sem ujel ravnotežje.

V višini 7500 m sem prebil prvo plast oblakov. Da bi izenačil zračni pritisk na bobniče, sem začel na ves glas prepevati. Pod seboj sem zagledal novo plast oblakov, o zemlji pa ne

NAŠI VELIKI MOŽJE

Rihard Jakopič

Rihard Jakopič je v naši umetnostni zgodovini imenovan starosta naših slikarskih umetnikov najnovejšega časa.

Rodil se je v Ljubljani leta 1869., torej istega leta kot njegov sodobnik, slikar Grohar. Ljudsko šolo je obiskoval na Grabnu v Ljubljani, tukaj je vstopil tudi v realno, pa je v šestih šoli izstopil iz nje in se posvetil slikarskemu študiju. L. 1887. je namreč že napravil sprejemno skušnjo za dunajsko umetnostno akademijo, kjer se je vanjo tudi vpisal. Toda umetnostno življenje in delo v ti akademiji mu ni ugajalo, rajši je odpotoval v Monakovo in se tamkaj zadržal polni dve leti. Vse tja do leta 1900. je ostal pozimi v Monakovem, poleti pa je doma, posebno v ljubljanski okolici slikal svoja začetna dela. Od leta 1900 dalje pa skoraj stalno biva v Ljubljani.

Tukaj je l. 1900. odlično kot Grohar sodeloval pri organizaciji prve slovenske umetnostne razstave, prav tako pri drugi razstavi l. 1902. Tedaj je bival v Škofji Loki, in sicer najprej v Puštalnem gradu, pozneje na Štemarjih, in hodil v škojloško okolico, kjer je našel premnogo lepih motivov za svoje slikanje pokrajine. Vmes pa je tudi iz Škofje Loke hodil po svetu na različne razstave, kjer je zastopal slovensko umetnost. Tako je bil 1903 v Pragi, kjer je nadajleval slikarske študije v Hynaisovi šoli, 1904 pa je na Dunaju obnem z Groharjem, Bernikerjem in Zmitkom priredil prvo slovensko umetniško razstavo na tujem. Istočasno je tudi ustanovil v družbi z istimi umetniki slovenski umetniški klub »Sava«. Z Dunaja se je zopet vrnil v Škofjo Loko, od tod pa je šel na razstavo v Beograd. Tamkaj je priredil in organiziral slovenski del prve jugoslovanske umetniške razstave. Zopet se je vrnil v Škofjo Loko, od koder je 1905 odšel na razstavo v London l. 1906. pa se je za stalno naselil v Ljubljani. Tukaj je 1907 ustanovil prvo slovensko umetniško šolo skupno s slikarjem Sternenom, s katerim je že v Škofji Loki skupno deloval. V Ljubljani je Jakopič kot prvi uredil prostor za stalne umetniške razstave. To je znameniti Jakopičev paviljon v Tivoliju. Z njim si je Jakopič pridobil nesmrtnih zaslug za naš narod in našo umetnost, saj je od ustanovitve tako rekoč vsak dan odprti za prepleti hram slovenske umetnosti. Dan za dnem razstavljajo sodobni slovenski umetniki, dan za dnem je ta hram umetnosti ves poln slovenske občinstva. Prav Jakopič je tisti med nami, ki je razširil zanimanje za slovensko slikarsko umetnost med najširše narodne plasti. Ta Jakopičev paviljon je bil odprt obnem s prireditvijo tretje umetnostne razstave leta 1909 v Ljubljani.

Jakopič je že v realki kazal izredno nadarjenost za slikarsko umetnost. Že iz tistih let imamo njegovi sliki Mestni log in Krim. Že njegova prva umetniška dela so prinesla v slovensko umetnostno življenje nove smeri. Iz Monakovega je izšel še bolj navdušen za novo umetnost in v kratkem z njo uspel tudi na Slovenskem. Pred njim so slikarji pri nas slikali s črto in radi nečrne predmete olepšavali. Jakopič pa je odpravil črto in olepšavanje ter uvedel moč barve in natančno risanje po naravi. Njegove slike so slike trenutnega vtisa; kakor se predmet v trenutku umetniku prikaže v naravi, tako ga je treba naslikati. Slika lastne matere, Stara žena in Krajina nam o tem dovolj jasno pričajo.

Slog natančnega vtisa v trenutku je vladal pri Jakopiču od prvih začetkov do konca monakovske

šole, to je nekako do 1906. V tem času prevladuje pri njem pokrajinske slike, redke pa so osebnosti (portreti). Iz tega časa naj omenimo te Jakopičeve slike: Zimsko sonce, Gabrijel, J. sen, Pod brezami, Kamnitnik (kot Grohar), V gozdu itd. V vseh teh podobah vidimo samo naravo, verno posneto, kakor se nam sama kaže v luči in barvah, brez vsake globlje vsebine ali pomembnosti.

V drugi svoji umetniški dobi je že dajal tem pokrajinskim podobam tudi vsebino in pomen, lahko bi rekli dušo, medtem ko je bila v prejšnji dobi le zunanja podoba narave pred nami. V to vrsto Jakopičevih umetniških del bi sodile te slike: Svetnik, Evangelij svetega Marka, Pri kavi, Križanska cerkev (od raznih strani), Eva, Spomin, Zeleni pajčolan. V vseh omenjenih podobah je viden krepak poudarek pripovedovanja ali pa čustva, kajti v tej dobi je sam umetnik izpovedal: »Bistveno v sliki je misel!«

Nekako od 1917 dalje pa štejemo tretjo dobo v razvoju Jakopičeve umetnosti. Sedaj je prijem nastopil slog barvne vtisne umetnosti. Sedaj mu ni več glavno vtis, sedaj mu tudi bela ali črna barva sama lahko nekaj pokaže, medtem ko je prvotno delal, da mora biti vse natančno po naravi, kjer seveda same čiste bele barve nikjer ni. Dolej je ni uporabljal, v novejšem času pa, kajti sedaj je tolmačil dušo narave, ne pa zunanjo podobo v nji. Duhovna stran predmeta mu je postala v njegovi najzrelejši dobi glavna stvar, ki jo mora umetnik prikazati v svoji sliki. Iz tega časa po letu 1917. naj omenimo tale njegova dela: Spina, Trnovo, Košnja (Ob košnji), Na gričku, Se-striji in Slepec.

Jakopič je svetovno znan slovenski umetnik, saj je svoja umetniška dela razstavljaval tako rekoč po vsem svetu, kakor na Dunaju, v Monakovem, v Beogradu, Sofiji, Londonu, Triesteju, v Rimu, Parizu, Krakovu, Varšavi, Filadelfiji itd. Poleg tega, da je slikal in razstavjal svoja dela, je v slovenskem umetniškem življenju tudi sicer že pomemben, saj je napisal premnogo člankov o pomenu umetnosti za Slovence, napisal je mnogo ocen o drugih umetnikih in umetnostnih delih, organiziral je številne razstave, društva in že omenjeno najpomembnejše delo: Jakopičev paviljon. Prvi je bil prav Jakopič, ki je na Slovenskem ustvaril trdno vez med umetnikom in občinstvom, prvi je pokazal na zgodovino slovenske slikarske umetnosti, ki smo o nji pred Jakopičem komaj da vedeli nekaj malega in da jo sploh imamo. Zato je leta 1910. organiziral prvo slovensko zgodovinsko umetniško razstavo, da bi nam pokazal, kaj že imamo in česa nam še manjka. Glavni nauk, ki nam ga je iz te razstave hotel pokazati, pa je bil, da se mora slovenska umetnost v podobi osamosvojitosti, kot se je istočasno osamosvojila naša književna umetnost s Cankarjem in Zupančičem, kolikor se ni še mogla ob Levstikovem času. Jakopič je zahteval našo narodno umetnost, ko je sam zapisal: »Za nas je samo ena pot: otresimo se tujega vpliva... Ne bomo oskrbniki, hlajci tujega bogastva, ampak poznamo gospodarji svojega, četudi skromnega posestva (LZ 1911, stran 357). Jakopič je pomagal tudi pri ustanovitvi slovenske Narodne galerije, tega najvišjega našega zavoda upodabljalne umetnosti na Slovenskem. Po vsem povedanem je kaj lahko spoznati, da je Jakopič najodličnejši pojav med slovenskimi slikarji-umetniki in da sodi med naše največje močje!

Št. Vid pri Stični

Poravnajte naročnino za »Domoljub« in druge liste še ta mesec. Časopis bomo dostavljali. Če ne boste časopisov dobivali na pošto, jih boste pa dobivali v župnišču. — Zastopnik Kristan Alojzij.

Le če bo naročnina za »Domoljub« plačana že v januarju, bo naš najboljši tednik mogel v redu izhajati.

POBEG UJETNIKA PRIGODE UJETEGA NAPOLEONOVEGA VOJAKA

»No, Rowley,« sem vprašal, ker me še ni bila polja, da bi brez ugovora šel v prvo bojno vrsto s takim voditeljem, »je vse v redu? Ali zaupate svojemu orožju?«

»Gotovo, milord,« je odgovoril. »Vse je v najboljšem redu, zagotavljam vaše lordstvo.«

»Oprostite, Rowley, ali ne bi bilo boljše, da bi opustili tisto milordovanje, kadar sva sama, da bi šlo vse hitreje od rok? Popolnoma zadosti je, če mi rečete gospod Aune. Tako je prav navadno tam, kjer sem doma.«

Rowley je široko zazijal.

»Ampak vi ste takisto grof, kakor grof gospoda Pavla, ali ne?«

»Gospoda Pavla grof?« sem ponavljal in se smejal. »Kar mirni bodite, veste, gospoda Rowleyja grof je takisto prav. Jaz samo izhajam iz mlajšega kolena in nosim tudi priimek poleg naslova. Aloin je grof; jaz sem grof Anne, in če mi boste rekli gospod Anne, bo popolnoma prav.«

»Bom, gospod Anne,« je rekel bistrogglavi mladenci. »Kar se tiče britja, bodite brez skrbi. Gospod Pavel pravi, da znam dobro briti.«

»Pavel je bržkone grofov služabnik?«

»Tako je, gospod Anne. Težak posel ima, v resnici težak. Grof je prav čuden človek. Ne verjamem, da bi bili gospod Anne tudi tako čuden,« je odvrnil zaupljivo in se naemehljaval v zrcalo.

Mladenci je imel kakih šestnajst let, bil priključnega, vselega pegastega obraza s porednimi očmi. V njegovem vedenju je bilo nekaj procečnega, prikupljivega, kar mi je bilo prav všeč. V meni so se zbudili spomini iz mladih let, spomini na strastno obkudovanje, ki so že davno minula, in ko sem pogledal v zrcalo, se mi je zdelo, da sem na Rowleyjevem obrazu videl nekaj očev »svetlobe svoje lastne mladosti. Vedno sem trdil — drugače kot moji prijatelji — da sem predvsem varčen človek in da je zadnje, kar bi lahko mislelno vrgel proč, najbolj dragoceno, namreč deško obkudovanje junakov.

»Slišite, Rowley,« sem rekel, »obrili ste me tako imenitno, da sem videti kot mlad bog.«

»Najlepša hvala, milord! Gospod Pavel nima nobenih skrbi zaradi mene. Lahko mi verjete, gospod Anne, če bi gospod Dawson ne dal kaj na mene, bi mi ne poveril tega posla, ampak že ves mesec vas čakamo, v resnici!«

Naemehnil se je nekam v zadreg. »Vaši lasje so krasno kodrasti,« je rekel, da bi zasakl razgovor drugam; »ampak grof, šele ta ima kodre, najbolj šegavo pri vseh reči pa je, da se ne kodrajo sami po sebi namreč, kakor pravi gospod Pavel, bolj kot niti. Res, gospod grof se stara, je pa tudi marekaj doživljal, rosnica, gospod.«

»Moram vam povedati, da vem zelo malo o njem,« sem odgovoril. Naše rodbine so večinoma živele vedno zase, in jaz sem vojak že od otroških let.«

»Vojak, gospod?« je vzkliknil Rowley z obkudovanjem. »Ste bili že ranjeni?«

Zoper moja načela je, da bi vzdrževal izkazano mi obkudovanje. Odgrnil sem spalno haljo z rame in pokazal brazgotino, ki sem jo bil iztaknil v edinburški trdnjavi. Rowley jo je gledal spoštljivo.

»Ej,« je rekel, »od tega prihaja tolika različnost!«

Nato sva si ogledala obleko. Čutil sem se, kako mi je dobro pristajala, ne kot narejena kupljena obleka ali vojaška uniforma, ki je bila vsakomur prav, ampak v resnici tako dobro, da bi bil vsak krojaški umetnik lahko ponosen, kadar jo je naredil za najboljšega svojega odjemalca.

»To je naravnost imenitno!« sem vzkliknil. »Ni mogoče nič boljše!«

»Veste, gospod, vi in on sta popolnoma iste postave,« je pojasnjeval Rowley.

»Kdo? kateri on?«

»Grof.«

»Za vraga! Ali nosim obleko tega gospoda?«

Toda Rowley se je pošujal, da me potolaži. Kakor hitro so bili obveščeni, da pridem, je grof sam prevzel nalogo, da poskrbi za mojo obleko in jo je dal narediti krojaču mojega bratranca; ker pa sva si bila baje močno podobna po postavi, so dali narediti obleko po stari Aloinovi meri.

Ko je bila moja toaleta gotova, me je že čakalo novo iznenadenje. Moja soba, moj služabnik,

moja obleka, vse je prekosilo vsa moja pričakovanja, in večerja, vse jedi so pričale o moči, ki jo človek more imeti. Nikdar se mi še sanjalo ni, da more kuharski duh pripraviti iz navadne govedine in bravine tako različne okusne reči. Vino je bilo izbrane vrste, zdravnik od sile prijeten družabnik in jaz se pri najboljši volji nisem mogel otrestiti mieli, da bo nekdo vse to bogastvo, vse to silno izobilje bržkone moje. To je v resnici bila neizmerna izprememba od vojaka-prostaka in vojaškega kotla, od ujetnika in odmerjene ujetniške hrane, od begunca in strahot tistega voza!

16.

Torba z listinami.

Brž ko je zdravnik pokosil, je tudi že odšel, opravičujoč se, da mora k bolniku, in skoraj takoj nato pa so poklicali mene samega in me peljali po glavnih stopnicah in po brezkončnih hodnikih do postelje mojega starega strica.

Treba je vedeti, da nisem bil vse do tega hipa še nikoli videl tega imenitnega človeka, ampak samo dokaze njegovega bogastva in njegove prijaznosti. Vedeti je treba, da so bili grofa doma v moji prisotnosti samo zaeramovali in obrekovali. V družbi, v kateri je živel moj oče, ni živa duša imela dobre besede za tega izseljenca. Celo pozneje sem slišal samo dvomljive besede o njem. Sam Romaine mi ga ni bil opisal kdo ve kaj dobro, in ko so me pripeljali zdaj v sobo mojega sorodnika, sem ga gledal prav sumljivo.

Podprt z blazinami je ležal na ozki postelji, ki ni bila večja kot vojaška, in je bil videti, da komaj diha. Star je bil kakih osemdeset let, ampak iz njegovega telesa je po vsej priliki izginila vsa kri, vsa barva, celo iz njegovih oči, ki jih je imel izvečine zaprte, kot bi ga luč slepela. Na obrazu je bil videti nekaj izraz prekanjenosti, ki me je venomer navdajal z nemirom. Ležal je s sklenjenimi rokami kot pajek, ki preži na plen. Govoril je preudarjeno in vljudno, vendar komaj bolj glasno nego zdihljaje.

»Dobrodošel, gospod grof Anne,« je rekel in upri oči pozorno v mene, ne da bi se kaj premaknil na blazinah. »Poslal sem po vas in zahvaljujem se vam, ker ste dospeli tako urno. Zelo mi je žal, ker ne morem vestati, da bi vas pozdravil. Upam pa, da so vas vsaj dostojno sprejeli.«

»Gospod stric,« sem odvrnil in se globoko priklonil, »prihite sem na poziv glave naše rodbine.«

Dobro! Prav! Sedite, prosim.

Zelo bi me veselilo, da bi slišal nekatere novice, če se sploh more reči, da so novice nekaj, kar je že dvajset let za nami — kako je na primer to, da imam čas videti vas tukaj.«

Hladni sprejem in žalostni časi, ki jih je vzel v misel, so me naredili žalostnega. Bilo mi je, kot da bi vse naokoli mene bilo pusto in žalostno; veselje, ker me je sprejel, se je izpremenilo v žolč v mojih ustih.

»Vse to lahko povem v malo besedah, gospod. Mielim, da mi ni treba praviti o smrti svojih nesrečnih staršev. Preostane mi samo še, da vam povem o izgubljenem otroku.«

»Prav imate. Tisti žalostni dogodki so mi precej znani; mučni so. Veste, nečak, vaš oče je bil človek, ki ni poslušal nobenega sveta. Prosim pa, pripovedujte mi, kako je bilo z vami samimi.«

»Bojim se, da vas bom takoj izpočetka žalil v vaši rahločnosti,« sem odvrnil in se bridko nasmejal. »Saj se moja otroška leta pričenejo ob morišču. Ko je bil tisto noč objavljen imenik, na katerem so bila napisana tudi imena mojih staršev, sem bil že dovolj star, sicer ne po letih, ampak po izkustvih, da sem se zavedal vse svoje nesreče. Vi, pri tem mi je zastala beseda, »vi ste se domenili z neko našo prijateljico, gospo de Chasseradée, da naj ona skrbi zame, in ker je bil ječar dobrega srca, mi je bilo dovoljeno, da sem ostal v zavetju ječe. Ječa mi je bila edino zavetišče. Gospod grof, sami si lahko mislite, kakšno je bilo to življenje in v kako naglico je smrt iskala in našla svoje žrtve. Ni mi bilo treba dolgo čakati, da je bilo ime gospe de Chasseradée na imeniku kmalu za imenom moje matere. Ona me je izročila gospe Nystol, leta pa zopet gospi de Braye in tako dalje. Jaz sem bil edina mirna točka v toku vseh teh dogodkov; vsi drugi so hitro brzele mimo kot oblaki. Dan, dva sem bil v njenem varstvu, nato je prišlo slovo in daleč v besnečem Parizu se je zgodila krvava žaloigra. Bil sem mlajšec, poslednja tolažba na smrt obojenih žena. Doživel sem hude boje mylord, toda nikdar več nisem videl tolike ercnosti! Vse se je vršilo s smehljajem in po običajih dobre družbe. »Lepa mama,« je bilo ime, ki sem ga rekel vsaki ženi, kot so me bili učili, in dan, dva je nova »lepa mama« ravnala nežno z menoj, se ponašala z menoj, me učila plesati menueti in moliti, nato pa me je neki dan presrečno objela in odšla za ostalimi. Tako so bila moja otroška leta! Naj pripovedujem še dalje?« sem vprašal grofa iznenada razgorčen.

»Opustite neprijetne podrobnosti,« je vljudno dejal moj stari stric.

Ob teh besedah je mir objel mojo dušo. Dostojal sem bil nekam hud na tega človeka; nisem niti poskusil, da bi bil rahločen do njega, tedaj pa sem spoznal, da je bila rahločnost nepotrebnost. Bil je brzica po značaju, ali pa zaradi svoje velike starosti. V svojem duhu ni bil doma in moj dobrotnik, ki je dal kuriti v moji sobi že cel mesec — razen Aloina moj edini sorodnik, ki pa je bil najet vohun, kot sem že vedel — je zabrisal v meni vsako sled upanja in sočutnosti.

»Kmalu bo šel,« sem rekel sam pri sebi, nato pa sem nadaljeval »Potem so me peljali do gospoda de Eulenberga — mislim, da ga poznate.«

Prikimal mi je v odgovor, ne da bi odprl oči.

»Bil je vrl, vse časti vreden gospod —«

»Tudi svetnik,« je dodal vljudno stric.

»Tudi svetnik, kot pravite po pravici. Storil je neizmerno dobroga in je takšen ostal ves čas strahot morišča. V njegovi hiši, v Darnmarie pri Melnu sem se seznanil z vašim pooblaščencom, gospodom Vicaryjem, ki se je tam skrival in ga je potem ubila tolpa kmetov.«

»Vicary?« mi je segel stric v besedo. »On me je zastopal dolgo časa na Francosem in takrat se je zgodilo prvikrat, da mu je izpodletelo. Kakšen možak je bil!«

»Resnica,« sem mu pritrdil, »vendar vas ne bi rad nadlegoval še dalje s prigodo, ki vam mora gotovo biti bolj ali manj neprijetna. Naj zadostuje, če povem, da sem, ko sem bil star osemnajst let, prav po nasvetu gospoda de Eulenberga dal slovo temu učitelju in njegovim knjigam ter stopil v službo Francije. Vse izza tistega časa sem nosil orožje na način, ki ni v sramoto moje rodbine.«

»Dobro znate pripovedovati,« je dejal stric in se obrnil na blazinah, kakor da bi me bolje videl. »Gospod de Mauseant, ki ste mu pomagali na Španskem, mi je poslal zelo dobro poročilo o vas. Torej ste dobili neko vzgojo pri župniku de Eulenbergu, možu iz ugledne hiše? No, iz vas bo še nekaj. Prijemnega značaja ste in čedne zunanosti, kaj takega nikoli ne škoduje. V naši rodovini so vsi čedne zunanosti. Tudi jaz sem imel uspehe in ko se spominjam na vse to, me navdaja še danes veselje. Počelujate, nečak, jaz vas nameravam narediti za svojega dediča. Nisem zadovoljen s svojim drugim nečakom, gospodom grofom. Ni ravnal posebnost spoštljivo z menoj, to pa je sladka dolžnost do starih ljudi. So pa še druge reči...«

(Nadaljevanje prihodnjik.)

PRAVNI NASVETI

Dolg od matere. A. D. — Vaša pok. mati je naročila pred dvema letoma napisano tablo za trgovino, ki ste jo po njeni smrti prevzeli vi. Naročeno tablo pa je pozabila plačati. Sedaj terjate vas. Kaj storiti? — Hitro plačajte, da vas ne tožijo. Ker ste prevzeli trgovino po materi, ste dolžni plačati tudi predmetni dolg za tablo, neglede na to, da napisne table sploh niste mogli uporabiti. Za dolg jamčite pač kot prevzemnik materinega premoženja.

Sinov delež. Z. V. — Oče se je drugič oženil in je baje hišo izročil ženi. Sin se ni ničesar dobil. Vprašate, koliko je upravičen zahtevati od hiše. — Dokler oče živi, sin se ni upravičen ničesar zahtevati. Kadar pa oče umre, bo imel sin pravico do dediščine (nujni delež). Če gre za večje premoženje, bi bilo svetovati, da radi zavarovanja dokazov pustite oceniti po očetu mačehi izročeno nepremičnino, da boste pozneje mogli uspešneje uveljaviti svoj nujni delež, ki ga bo morala plačati mačeha kot prevzemnica očetove hiše.

Pravica stanovanja. S. D. — Stric vam je oporočno zapustil volilo dosmrtnega stanovanja, obstoječega iz sobe, kuhinje, shrambe in kleti. Ker je bila hiša potrebna popravila, ste dediču dovolili, da je vzel v hišo in v vam namenjeno stanovanje najemnika skozi tri leta, da je zato hišo popravil. Najemnik se je nato izselil. Sedaj hočete vi sami dati stanovanje v najem, tako da bi polovico najemnine dobili vi, polovico pa dedič, ki pa s tem ni zadovoljen, ampak hoče celo najemnino zase. — Ker imate zapisano dosmrtno stanovanje, imate le pravico rabiti za svojo potrebo to stanovanje s pritliklami. Niste pa upravičeni oddajati drugemu stanovanje. Kakor hitro vi stanovanje osebno ne uporabljate — bodisi, ker ste zaradi službe vezani na drug kraj ali pa, ker imate pripravljeno stanovanje drugod, sme s stanovanjem razpolagati hišni gospodar — dedič, in ga sme seveda tudi oddajati. Če bi vam pa stric v oporoki zapisal, da imate užitek stanovanja, potem bi smeli to stanovanje izkoristiti po svoji volji, torej bi ga smeli tudi oddajati.

Sprememba zaporov v denarno kazen. Pravo-močno prisojen zapor sme na prošnjo apelacijsko sodišče spremeniti v denarno kazen. To pa le takrat, če se potem, ko je sodba postala pravomočna, pojavijo olajševalni razlogi, ki jih ni bilo, ko se je izrekla sodba, ali vsaj takrat ni vedelo za te razloge, pa bi bili očitno povzročili milejšo kazen. Prošnjo je vložiti pri sodišču, ki je kazen izreklo. To sodišče jo nato s svojim mnenjem predloži dalje, ali pa jo zavrne, če misli, da ni upravičena. Ta postopek pa ne velja za kazni, ki jih izreka vojaško sodišče.

Oče nezakonskega očeta ni dolžan plačevati preživnine. R. Z. — Nezakonskega otroka mora oskrbovati zlasti oče. Ako pa oče tega ne zmore, preide ta obveznost na nezakonsko mater in po njej na matrine starše. Ne preide torej obveznost nezakonskega očeta na očetove starše. Svetujemo vam, da preživimo napram nezakonskemu očetu pravočasno iztožite, da ne bi zastarala. Verjetno je da, bo nezakonski oče dedoval očetovo premoženje in takrat bo že zapadlo in že iztoženo preživnino lahko izterjali z izvršbo.

Ženitev proti očetovi volji. B. J. R. — Delate doma v očetovi obrti in prejimate zato tudi plačo. Poročiti se nameravate z revnim, toda poštenim in pripravnim dekletom, kar očeta ni po volji. Grozi vam, da vas bo odslovil od hiše brez dediščine, če se s tem dekletom poročite. — Ker ste polnoleten, vas oče ni dolžan več vzdrževati in vas lahko odslovi z doma, kadar hoče. Poročite se pa lahko po svoji volji in vam oče ne more preprečiti poroke. Vendar, če hočete še za življenja očeta od doma kaj dobiti, morete to dobiti od očeta le z lepa, ker ga na to ne morete prisiliti. Kajti pravico do dediščine imate šele po očetovi smrti, ko boste smeli uveljaviti svojo pravico do nujnega deleža. Svetujemo vam, da potrpite Morda bo le vaša zvestoba do dekleta (tudi; očeta genila in vam bo morda še sam pomagal pri zaželjeni osamosvojitvi. S silo pa ne morete ničesar doseči.

Napredek pri zgradbi nemških podmornic

Poročajo, da je bil dosežen velik napredek pri notranji zgradbi nemških podmornic. V Skandinaviji zdaj pridobivajo tolikšne količine niklja, da bodo lahko izdelovali električne akumulatorje na podmornicah iz niklja. Doslej so jih morali izdelovati iz svinca. Ta sprememba je zelo važna, kajti dosedanjí svinčni akumulatorji so tehtali 16 do 20 ton in so tako znatno zmanjševali delokrog in hitrost podmornic, krožečih po Atlantskem oceanu. Novi niklísti akumulatorji bodo devetkrat lažji in bodo omogočili, da bodo podmornice lahko dosegle hitrost 23 vozlov na uro.

Enkratna premoženjska oddaja

Iz turške Ankare poročajo, da so končana dela pri odmeri označenega novega davka. V vsej Turčiji je predpisano 420 milijonov turških funtov enkratne premoženjske oddaje. Od tega odpadejo tri četrtine na Carigrad kot na trgovsko središče Turčije. Premoženjsko oddajo so v Carigradu predpisali okoli 60.000 osebam. Trem tvevkam so predpisali premoženjsko oddajo v višini preko 2 milijona turških funtov.

Tretja največja hranilnica v Nemčiji

Na podlagi naredbe češkomoravske vlade so s 1. januarjem letos združili Češko hranilnico v Pragi s Praško mestno hranilnico v skupni zavod, ki se odslej imenuje Praška hranilnica. Združena Praška hranilnica je sedaj za berlinsko in hamburško hranilnico tretja največja hranilnica v Veliki Nemčiji in ima 6 milijard čeških kron hranilnih vlog.

Tvornica za predelavo kosti

V madžarski Budimpešti so nedavno zgradili tvornico za predelavo kosti, ki služi predvsem za pridobivanje maščob. Mast, ki jo pridobivajo v tej tvornici, se uporablja predvsem za kuho in je še boljša kakor svinjska mast in se prodaja za dvojno ceno. Dnevna izdelava masti zadošča za kritje tedenskega obroka maščobe za 20.000 oseb.

Zastopniki, poberite še ta mesec naročnino za »Domoljuba«, kjer zastopnikov ni, se poslužite položnic, ki so bile priložene, oziroma se obrnite na domači župni urad.

Iz Kočevja

Cenjene naročnike naših listov v Kočevju vljudo opozarjamo, da lahko poravnajo naročnino za vse naše liste, t. j. za »Slovenca«, »Slov. dom«, »Domoljuba« in »Bogoljuba« kakor tudi naročnino za »Slovenčev knjižnico« v naši podružnici, ki se nahaja v pisarni Ljudske posojilnice v Kočevju, kjer se sprejemajo tudi novi naročniki za omenjene liste. Istotam se dobe vse ostale informacije.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Vajenca

za trgovino s mešanim blagom sprejemem takoj. Naslov v upravi »Domoljuba« pod št. 311.

Pastirja

14 do 16 let starega sprejemem. Ivan Marinko, Vnanje Gorice št. 14, p. Brezovica.

Krasno tele

bikee simendolec, od prav dobre mlekarice je za plemo naprodaj. Vrtičnik Franc, Ljubljana, Tržaska c. 176.

Brinje

prvovrstne kakovosti dobite spet pri trvdri FRAN POGACNIK v Ljubljani, Bleiweisova cesta 33 (Javna skladišča).

Smrekovo čreslo

lepo, zdravo, suho, in ješče kupi vsako količino unjarna Lavriš J. Šentvid pri Stični — Ljubljana.

Gepelj noproda

Zgor. Iliriska stev. 8 pri Ljubljani.

V rožah je zdravje

Kamelica — *Matricaria chamomilla* — je enoletna rastlina, ki raste povsod, po njivah, potih itd. Vsa rastlina ima močan, prijeten vonj in vsebuje mnogo eteričnega olja. Naberamo cvete od junija do avgusta in jih hitro posušimo. V lekarni dobimo kamilico pod imenom flores chamomillae vulgaris. Pri živinorabimo kamilico kot čaj pri kolikah konj, za umivanje vneta vime in kot obkladke, zavretem cvetjem v platnenih vrečkah pri bolečih oteklinah itd. Ker kamilice olajšujejo krčne napade, dajemo kamilični čaj pri krčih in bolečinah v trebuhu, zapiranju vode, hudih in močnih popadkih pri oteklini in pri slinih boleznih. Kamilični čaj lahko vlijamo tudi v zadnje črve pri krčnih obolenjih. Tudi bolne, vnete in z gnojem pokrite oči umivamo s kamiličnim čajem. Kot čaj rabimo tudi kamilično cvetje za zboljšanje prebave in olajšavo bolečin pri želodčnih krčih, koliki itd.

Melisa, matičnik, medovka — *Melissa officinalis* — raste navadno po vrtovih, dobi pa se tudi podivjana. V živinozdravstvu rabimo celo zel — herba melissae. Stebla melise poročemo, še preden cveti, in osnukamo liste, ki jih hitro posušimo za čaj, ki krepi bolni živini žive, pospešuje krvni obtok in potenje. Čaj uporabljamo tudi proti slabi prebavi in napenjanju.

Poprova meta — *Mentha piperita* — je pr nas zelo znana rastlina in raste ob jarkih la ob robovih rek. Nabiramo jo na leto večkrat. Prvi in najboljši pridelek je, preden cveti. Meto (herba menthae piperitae) rabimo za čaj pri pomanjkanju slasti do krme. Poparjeno z vročo vodo jo imamo za vdihavanje sopare pri kašlju, izcedanju sluzi in gnoja iz nosnice itd. Pomaga pa tudi pri vnetju dihal. V istih primerih rabimo tudi ostale vrste met.

Petršilj — *Petroselinum sativum* — se rabi kot dodatek h krmi, za boljše izločanje seča pri raznih ledvičnih boleznih in pri vodenici. Petršiljevo seme pa žene na vodo in ga dajemo zdrobljenega v prahu konjem 10 g, govedu pa po 20 g dnevno v obliki svalu. Zunanje pa rabimo obarbo od semena za zatiranje uši. V ta namen skuhamo seme v vodi in z njo umivamo ušivo živali. To sredstvo je zelo učinkovito.

Janež, sladki janež — *Pimpinella anisum* — cvete v belih kobilih julia in avgusta. Ko prično stebila rumeniti in dobijo plodovi temno barvo, populimo rastline, jih posušimo, plodove — fructus anisi — pa omlatimo, posušimo in shranimo. Pri živini rabimo janežovo seme za pospeševanje teka, proti napenjanju, pri vetrovih in bolečinah v trebuhu. V glavnem pa dajemo janežovo seme kravam molznicam za povečanje mleka. Janežovo seme dajemo živini kot čaj ali pa stolčeno v prah. Konjem in goveji živini zadostuje 25 do 30 g dnevno; prašičem, ovcam in kozam pa 10 do 15 g dnevno.

Pripotec, trpotec, žerbec, žibjak — *Plantago lanceolata* — je vsakomur znana rastlina, saj raste vsepovsod. Zdravilni trpotec ima suhljaste liste in ga ne smemo zamenjati z navadnim širokolistnim trpotcem. V živinozdravstvu se rabi trpotec le za zdravljenje ran. V ta namen namočimo liste za 14 dni v dobet špirit in nato precedimo. Tekočino pred uporabo razredčimo in z njo umivamo rane.

Poletni hrast, dob, anilec — *Quercus pedunculata* — uspeva in raste povsod. V zdravilstvu rabimo skorjo — cortex greucus. Skorjo od mlajših vej nabiramo spomladi, jo posušimo, razrežemo ali zdrobimo v prah. Zdrobljena hrastova skorja ustavlja še tako hude driske, ker krči tkivo in odtegne vodo. Konjem in govedu damo dnevno 20—35 g suhe in zdrabljene skorje v svalu ali pa jo pomešamo med pražen oves ali ječmen. Fina in v prah zdrobljena skorja pa nam služi za potresanje ran.

Umrli je bivši predsednik argentinske republike Justo, ki je vodil Argentino od 1932 do 1938.

»Domoljuba stane 24 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, posreduje in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: št. 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košček. — Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič.